

СПИСАНИЕ ЗА БЪЛГАРИТЕ В ЧЕХИЯ

Българин

БРОЙ 1 | 2015 ЦЕНА - 30 кč

Пролетни празници

Соня Йончева –
изгряващата звезда на Метрополитън

Седми фестивал на българските филми в Прага

Европа след Ялта

Любимите мъже на Дора Габе и Елисавета Багряна

130 години от рождението на Иван Буреш

*Сдружение „Възраждане“
Баба Марта
в Дома на националните общности в Прага*

Снимки: VANIA IMAGES

Скъпи читатели,

Пред вас е първият за 2015 г. брой на списание „Българи“. Малко преди да го пуснем за печат в редакцията се обадиха няколко наши нетърпеливи читатели и ме попитаха кога ще получат любимото си списание. Нашата медия е носител на две престижни награди, но любовта на читателите ни носи най-много радост и вдъхновение.

Първият брой е посветен на традиционните пролетните празници, които българите по целия свят празнуват с идването на пролетта – Баба Марта, 3 март, Великден, Лазаровден и др. Публикуваме репортажи за празнуването им в Посолството на РБългария, в сдружение „Възраждане“ и в БСОУ „Д-р П. Берон“. Не пропускаме и тържеството по случай „зимния“ празник Бабинден в Острава. Всички тези събития сме „запометили“ с много хубави снимки на страниците на списанието.

Тази година се навършват 1200 години от рождението и 1130 години от успението на св. Методий. По инициатива на България 2015 г. е обявена от ЮНЕСКО за Година на св. Методий. В две

от статиите проследяваме стъпките на славяния равноапостол, който умира на 6 април 885 г. във Великоморавия, но местоположението на гроба му е една от най-големите загадки за чешката археология и до днес.

Ще имате възможност да се запознаете с поредните успехи на младата българска бохемистика и по-конкретно – с новите публикации на Божана Нишева и Елена Крейчова.

За основоположника на българската зоология акад. Иван Буреш, за големия български учен проф. Димитър Михалчев и по-специално за мандата му като пълномощен министър в Прага, ни разказва Красимира Мархалева. Със статията си за седмия фестивал на българските филми в чешката столица Васил Самоковлиев ни открехва дверите на съвременното българско филмово изкуство. С нашия известен преводач и екскурзовод ще отпътуваме и за тракийското светилище Бегликташ, в което камъните проговарят. Нови и интересни факти и една различна гледна точка за тристранната конференция между Чърчил, Рузвелт

и Сталин в Ялта ни поднася Даниела Горчева. Тя ни запознава с книгата „Видях сгромолясането им“ на немския журналист Волфанг Бертхолц, който през 1933 г. бяга от нацистите и търси убежище в Прага, а през 1948 г. бяга от Прага и търси убежище в Германия. В приказния свят на оперната музика ще ни пренесе триумфът на младата и талантива оперна певица Соня Йончева на сцените и концертните подиуми в Ню Йорк, Сан Франциско, Лондон, Париж, Берлин, Мюнхен, Хамбург, Виена, Москва, Санкт Петербург, София и Прага.

За мъжете, които обвързват с невидими нишки нашите известни поетеси Дора Габе и Елисавета Багряна, за чувствата, скрити зад най-обикновените полски цветя и за това как упоритостта на един влюбен мъж може да промени литературата на цяла една държава ни разказва книгоиздателят Пламен Тотев. Пожелавам попътен вятър на списанието през 2015 г. в полета му към вас – нашите читатели!

Мария Захариева

Съботно-неделно училище „Възраждане“

Голямо българско семейство в центъра на Прага

Прием на деца и ученици за новата 2015/2016 учебна година:

- детска градина и предучилищна група,
- начален етап,
- вокално-танцова група „Орфей“.

Учебната програма е съобразена с годишния учебен план на адаптираните учебни програми на МОН по български език и литература за деца на български граждани в чужбина

Контакти: bagari@atlas.cz, 777 196 322

Адрес: Дом на националните общности „Воцелова“ 3, Прага 2

Спирка на метро и трамвай: I. P. Pavlova

Съдържание:

Българската общност 4–11

Мартенски празници: Баба Марта | Опавска мартеница | 8 март в Мратин | Националният празник на България в Българското посолство | Бабинден – българският ден на благодарност | Великденски празници: Великденска работилница | Великден | Българско училище: 1 март | БСОУ „Д-р П. Берон“ има таланти | Празник на буквите „Аз чета“ | По стъпките на Св. Методий

Българо-чешки връзки 12–17

Пореден успех на младата българска бохемистика | Нови българо-чешки речници | Професор Димитър Михалчев – български пълномощен министър в Прага | 130 години от рождението на Иван Буреш

Актуално 18–19

Великденско писмо | „Епопея на тракийските царе – археологически открития в България“

Култура 20–28

Соня Йончева – изгряващата звезда на Метрополитън | Смъртта преследва мъжете, които обичат Дора Габе и Елисавета Багряна | Седми фестивал на българските филми

Годишнини 29–34

1130 г. от смъртта на свети Методий Славянобългарски | Европа след Ялта

Интересно 35–36

Бегликташ

Накратко 37–38

На корицата: Хубав ден Великден в сдружение „Възраждане“. Снимка: VANIA IMAGES

Мартенски празници

Баба Марта в Прага

И тази година добрата баба дойде да върже мартенички на учениците от Съботно-неделното училище „Възраждане“ в Прага

На 1 март 2015 г. в Дома на националните общности се проведе тържество по повод традиционния народен обичай, свързан с идването на Баба Марта и националния празник на Република България – 3 март. Децата от Съботно-неделното училище „Възраж-

дане“ с много радост и нетърпение очакваха Баба Марта. Цялата зала грееше празнично, украсена с червено-бели мартеници, а Емилия Карлович зарадва присъстващите с ръчно изработените от нея Пижо и Пенда. Дългоочакваната от всички Баба Марта пристигна в пролетна премяна, окичена с мартеници. В ръка държеше хурка и вретено и показа на всички как преде вълната за мартениците и как ги приготвя. Децата от предучилищната група и учениците от първи и втори клас изненадаха скъпата гостенка с прекрасното изпълнение на стихове и песни по повод 1 март и Освобождението на България. Макар че живеят извън границите на родината и учат в чуждестранни училища, българските деца показаха, че не са забравили корените си. И всичко това, благодарение на нестихващия ентузиазъм на членовете на сдружение „Възраждане“

и на ежеседмичните учебни занятия в училището. След като Баба Марта подари мартенички на присъстващите и им пожела здраве и успех, под съпровода на Мария Захариева, я изпратихме с хубави народни песни и тропнахме по едно българско хорце за здраве и късмет. Сред гостите на тържеството освен наши сънародници, имаше и представители на различни други националности, които заедно с нас отбелязаха двата празника и с радост се окичиха с мартенички за здраве и щастие и се събраха около празничната трапеза. Макар и далече от свидната родина и от типично българските уникални обреди и обичаи, всички заедно – учители, ученици, родители и гости, успяхме да запалим искрицата на българския дух и съзнание.

Полина Георгиева

Опавска мартеница

Стотици мартеници получиха гражданите на Опава на 3 март. Представителите на българската общност в града, облечени във фолклорни носии, запознаха минавачите с древния български обичай, свързан с идването на пролетта. Даниела Джорова им разказа една от най-известните легенди за мартеницата. Минавачите имаха възможност да

вкусят и различни български специалитети. Кметът на Опава Мартин Витечек също се окичи с мартеница. Гражданите на Опава вече познават червено-белите амулети и ги носят за здраве и щастие.

8 март в Мратин

Международният ден на жената сдружение „Възраждане“ празнува и тази година извън Прага. На обяд членове на сдружението и негови симпатизанти се отправихме към селцето Мратин, което се намира близо до Прага. Някои от нас пътуваха с автомобили, други използваха услугите на градския транспорт. Слънцето приветливо огряваше областта, известна като Чешка ви-

сочина и ни изпълваше с прекрасно настроение. В модерния и просторен Café Wine Bar Diama ни посрещнаха лъчезарните домакини – семейство Зайкови. Всяка дама получи от тях червена лале, а от сдружение „Възраждане“ – напъпили зюмбюли. Цветя красяха и голямата стилна маса, подредена с много вкус. Николай Николов и Мария Заха-

риева поздравиха присъстващите с арии от Верди и Пучини и с известни италиански канцонети. Около празничната трапеза, изпълнена с български кулинарни специалитети и качествено българско вино, се събрахме на весели раздумки. Не

скачаха и малчуганите – за тях имаше специален детски кът в ресторанта и голямо игрище в околността. После малки и големи се хванаха на хорото по стара българска традиция. Нашата българо-гръцко-френско-чешка компания разгледа и ново-

открития луксозен Boutique Hotel Diama, който ни плени с прекрасния си интериорен дизайн и изключително приятната си атмосфера. Накрая си пожелахме отново да се срещнем в Мратин, сбогувахме се с любезните домакини и потеглихме за Прага.

Великденска работилница

Светлите Великденски празници започнаха в Съботно-неделното училище „Възраждане“ с голяма Великденска работилница в Дома на националните общности, в която се включиха малки и големи. Започнахме с боядисването на великденските яйца. Както повялява традицията, първо боядисахме червените яйца, които символизират възкресението на Христос. Припомнихме си преданието, според което Мария Магдалена поздравила император Тиберий с думите „Христос е възкръснал“. Той се засмял и отговорил: „Христос е възкръснал от мъртвите толкова, колкото яйцето в ръката ти е червено“. И ето, че станало чудото – яйцето, което тя носела като дар, се обагрило с червен цвят. Като обагрихме червените яйца,

боядисахме и зелените, защото техният цвят напомня горчивите билки, които били дадени на разпнатия Христос. Следваха жълтите и пъстри яйца. След това всички деца се заеха

много усърдно с изработването на великденски кошнички, в които сложиха боядисаните от тях яйца. Някои от учениците се заеха и с украсата на великденския венец. В него те, освен яйца, поставиха цъфнал здравец, иглика и зюмбюли и го превърнаха

в разцъфнала градина. От изработените творби възникна импровизирана изложба. Накрая малките и големи ученици поздравиха всички присъстващи с лазарската песен „Лаленце се люлее“.

Великден

**Великден, Великден е вече при нас!
Свят празник април ни донесе!
Камбани с божествен, загадъчен глас
подемат тържествена песен.**

На първия ден на Великден се събрахме отново заедно. Наши скъпи гости бяха доц. В. Пенчев и г-жа Ири-

на Коларска-Младенова от Българската академия на науките. Предучилищната група и учениците от първи и втори клас бяха приготовили интересна великденска програма, която включваше рецитации, драматизации и музикални изпълнения. В нея главни действащи лица

бяха червеното, зеленото, жълтото и синьото яйце. С много настроение те изпяха песните „Лаленце се люлее“, „Великден“, „Великденска песен“ и „Седнало е Джорге“. По стара тра-

диция изпълнихме обичая „чукане с яйца“, който символизира счупването на портите адови и победата на живота. Децата се включиха с голямо желание във веселото състезание. Победителка в него беше Невена със своя непобедим борак. Много весело настроение донесе и великденската томбола. В нея спечелиха всички ученици. Те полчиха водни бои, флоумастри, цветни моливи, пастели, пъстри тефтерчета, глобуси и др. Следваха още много весели игри с участието на родителите. Великденската трапеза, около която се събраха учениците, родителите и гостите, беше изпълнена с много вкусотии и украсена с шарени яйца и с козунаци.

Мария Захариева

Националният празник на България в Българското посолство

Посланик Л. Петков със съпругата си Б. Пунчева, Т. Ангелова, Г. Димитрова

Традиционният прием по случай Националният празник на България

и тази година се състоя на 3 март от 18 часа в Огледалната зала на Посолството на Република България в Прага. Той бе даден от извънредния и пълномощен посланик на Република България в Чешката република Лъчезар Петков. На събитието присъстваха представители на различни министерства и институции, представители на дипломатическия корпус, граждани, представители на академичните среди, на българската общност в Чехия и др. Сред гостите

на събитието бяха заместник-председателят на Камарата на депутатите на Чешкия парламент В. Филип, председатели на парламентарни комисии, представители на Сената, директори в администрацията на правителството, на МВНР и други ведомства, хейтманът на област Усти над Лабем Олдржих Бубеничек, заместник-хейтманът на област Злин Ярослав Дрозд, заместник-кметът на гр. Високе Мито, ръководителите на дипломатически мисии, акредитирани в Прага, видни представители на бизнеса.

(М.З.)

Снимка: Мария Захариева

Бабинден – българският ден на благодарност

Още от древни времена Бабинден се тачи като ден на признателност и благодарност към жените, които помагат на родилките. И до днес традициите на празника се предават от поколение на поколение, та дори и отвъд пределите на българските граници, там, където културата е пунала здрави корени...

Бабинден, или както днес го наричат Ден на родилната помощ, бе празнично отбелязан и тази година от Българската културно-просветна общност в Острава. Богатата фолклорна програма и още по-богатата трапеза, подредена от сръчните ръце на българските жени, бяха само част от приповдигнатата атмосфера в деня на един от големите народни женски празници.

Специални гости на тържеството бяха консулт на България в Прага – Галя Димитрова, председателят на Българската културно-просветна организация в Чешката република – Кирил Беровски, д-р Иван Белков-председател на Българското културно-просветно сдружение в Бърно, Ваня Беровска от консулския отдел

на посолството в Прага, както и главният редактор на списание „Роден глас“ – Камелия Илиева. Всички те благодариха за топлото посрещане и бяха особено очаровани от гостоприемството и единството на най-голямата българска общност в Чехия, чиито основи са положени още през 30-те години на 20 век, когато в Маровско-слезския край пристигат множество градинари от България, голяма част от които и със семействата си. Една от тях е Мария Сиракова, която навърши 90 години. По случай юбилея, наред с подаръците, тя получи и много поздравления, тъй като е един от най-дългогодишните членове на клуба, положил основите си като Градинарско дружество.

Празникът, посветен на родилната помощ, акушерките, родилките и здравето на децата, се отбелязва по нов стил на 8 януари/по стар стил на 21 януари/. Той бележи края на поредицата чествания, свързани с Рождество Христово и е отговор на определено мъжките празници Богоявление и Ивановден. Запазен до наши дни от праславянски

времена, минал през Възраждането, когато бил особено почитан, в този ден се слави „бабата“, жената, която е изпълнявала ролята на акушерка и помагала при раждането. Макар и твърде осъвременен и изгубил доста от обредните си обичаи, и днес празникът остава наситен с много веселие и символизира връзката с раждането на нов живот. Културната програма включваше изпълнение на фолклорен състав „Китка“ към Българското културно-просветно сдружение в Бърно. Танцьорите зарадваха присъстващите с богатството на българския фолклор, наситен с много динамика и разнообразни ритми.

Минка Генчева

Снимки: Минка Генчева

Празници български

Гая Димитрова,
завеждащ Консулска служба

Всяка година месец март идва с първия полъх на ласкавата пролет, за да напомни за така жадуваната свобода, изгоряла на 3 март 1878 година, и да закичи всички българи с бяло-червени мартенички – за здраве, за радост, за сила и дълъг живот.

По случай приближаващия национален празник на Република България – Трети март, и ден преди първи март – празникът на Баба Марта, в БСОУ „Д-р П. Берон“ се проведе тържество, което събра малки и големи ученици, учители, много гости.

Прозвуча Химнът на Република България, след което водещите Даниела Пенкова и Калин Георгиев от 10-ти клас откриха училищния празник – с тържествени и запомнящи се уводни слова, предизвикващи възторг и преклонение.

Гости на празника бяха г-жа Галя Димитрова, завеждащ Консулска служба в Посолството на Р България, г-н Кирил Беровски, председател на Българската културно-просветна организация в Прага, представители на българската общност.

Думата бе предоставена на директора на Българското училище, г-жа Мими Михайлова. Публиката бе завладяна от нейното вълнуващо слово в чест на свещената дата 3 март – белязала нашето Освобождение. Красноречиво, както винаги, тя напомни за значението на този исторически ден, за извършените подвизи и за посланията, които са валидни и днес.

Поздравително слово към присъстващите за деня-символ на българската свобода отправи и г-жа Галя Димитрова.

Празничната програма продължи

с прекрасните рецитации на Александър Стоянов и Димитрия Радкова – ученици от 3 клас, както и с представяне на мултимедийна презентация, проследяваща възкресението на един народ, който близо 500 години е без своя политическа и духовна свобода. Трима ученици от 5-ти клас – Даниел Янев, Никола Димитров и Звездомира Лефтерова приятно изненадаха публиката, изтъквайки причините за своята гордост, че са българи.

Интересният сценарий за празничната програма, която продължи с радостното посрещане на Баба Марта, бе дело на г-жа Мария Носикова, г-жа Снежана Таскова и учителките на малките усмихнати ученици от 1–4 клас – г-жа Емилия Пейчева, г-жа Емилия Калудова, г-жа Валерия Тошева, г-жа Диана Кръстенова. Малките артисти очароваха публиката с жизнерадостните си весели стихчета и закачливи песни и приветстваха с благи думи своята чудна гостенка – Баба Марта, която им донесе цяла кошница с красиви мартенички.

Празникът на Баба Марта бе предшестван от изработването на красиви мартенички, в които учениците от всички класове вложиха много въображение, майсторство и желание да създадат нещо неповторимо.

Резултатите от конкурса за най-оригинална мартеница бяха обявени в края на този чудесен празник от директора – г-жа Мими Михайлова.

Класирането бе в две категории – за децата от първи-четвърти клас и за останалите ученици.

А ето и имената на победителите:

първа награда спечели Пресияна Асенова от 2-ри клас, втора – Мартин Радев от 4-ти клас, трета – Христофор Христофоров от 3-ти клас.

Във втората категория награди получиха следните ученици:

1м. – Маргарита Синапова и Георги Стоянов от 9-ти клас,

2м. – Айше Дренкова от 7-ми клас,

3м. – Найден Йорданов от 9-ти клас.

Раздадени бяха и поощрителни награди: на Васка Йорданова от 1-ви клас, Александър Стоянов от 3-ти клас, Николай Стоянов от 4-ти клас, Габриела Гадева от 4-ти клас, Божидар Василев от 5-ти клас, Златина Тодорова от 6-ти клас, Емилия Ангелова и Мелиса Зия, Зинка Миткова и Мариета Маринова от 8-ми клас,

Журито в състав г-жа Луиза Станева, г-жа Светлана Васева и г-жа Валерия Тошева бе много затруднено при определяне на победителите, защото всяка мартеничка бе уникат, изработена с творческа фантазия и майсторски усет.

Уредената изложба от най-сполучливите мартеници възхити присъстващите, които дълго ги разглеждаха и оживено коментираха.

Едни от най-обичаните български празници преминаха под знака на общата воля за единение, на щастие и радост, и лъчезарни детски усмивки. Участниците в разнообразната празнична програма ни подариха едно неповторимо преживяване – вълнуващо докосване до света на България, в духа на народната традиция.

Снежана Таскова

БСОУ „Д-р П. Берон“ има таланти

В запомнящо се уникално шоу се превърна Празникът на нашето училище – празник на веселието, усмивките и приятелството. 13 февруари донесе много радост и приповдигнато настроение на учениците и учителите от Българското училище, защото той бе посветен на всички „малки, големи и по-големи таланти.“ Днес сцената беше на разположение на всички възпитаници на БСОУ „Д-р П. Берон“, желаещи да изявят своите актьорски умения. Празничната атмосфера бе наситена и с ехо от най-атраktivните карнавали, които се провеждат по това време от годината – във Венеция и Рио де Жанейро.

Водещите, Даниела и Калин от 10-ти клас, представиха новия съвременен формат на празника под надслов „Българското училище има таланти“. Това бе едно предизвикателство за ученици и учители – да се изявят в по-различна светлина, изразявайки своите идеи, мечти, вдъхновение; да участват в едно истинско неповторимо забавление.

В шеговит стил, закачливо и артистично, директорът на училището – г-жа Мими Михайлова, поздрави присъстващите и „омагьоса“ публиката с оригиналния си костюм – в унисон с театралната обстановка. „Днешният ден е провокация към всеки един от нас – да припомним забравените детски мечти и игри, да бъдем по-добри, да намерим отново себе си, но в друга светлина“ – завърши тя и обяви за „отворени завесите на училището на вдъхновението и чудесата“.

Но как биха се изявили многобройните таланти на участниците, без да има компетентно жури, за да ги оцени? Имахме си и жури! Учениците от 12 клас успешно се въплътиха в ролята на известни личности от популярни музикални формати и конкурси: нашата Мария Илиева бе Тансу Тахир, Кристиан Казълев замени Любо Киров, вместо Есил Дюран се представи Айлян Билялова, а Михаил Цветков свърши работата на вечно заетия Васко Василев.

Регламентът бе обявен и шоуто започна. Последва една богата и разнообразна празнична програма, наситена с песни и танци, драматизации, скетчове, акробатика, спортна гимнастика, сцени от приказки, бийт бокс и модерни рап изпълнения. Всяка изява на сцената беше бурно и възторжено аплодирана. Залата, украсена от г-жа Луиза Станева, радваше очите на домакини и гости; на вниманието на всички бе представена изложба от най-оригиналните кукерски маски и наградените есета и рисунки, създадени по проекта „Традиционни пролетни празници и обичаи“. Малките актьори от 1 клас – в нежни, пъстри и цветни костюми, очароваха публиката с драматизация на приказката „Трите пеперудки“.

Пресиана от втори клас прикова погледите на зрителите и затаи дъха им със сложно съчетание от художествената гимнастика. Възхищение предизвикаха изпълненията на артистичните певци от 4-ти клас. Те показаха, че могат не само да

пеят, но и да танцуват. Своите сценични способности и творчески заложби изявиха и седмоласниците.

С много смях и ръкопляскания публиката посрещна скетчовете на младите актьори от 8 клас – Мирослав, Цветана, Атанас, Ивелин, Илияна и Димитър. Симпатиите спечелиха и момичетата от 11 клас, които плениха публиката със своя интересен артпроект „Танц на цветята“, съчетаващ сияйни цветове и аромати, картини с флорални мотиви, бодиарт, естествени цветя – една прекрасна феерия от чудесна музика и красота!

С ентузиазъм и въодушевление бе очаквана изявата на групата за модерни танци, представена от най-активните ѝ участници – Маги и Борислав. Изпълнителите завладяха присъстващите с енергичната си игра, с интересните фигури от стила на показаните танци, с динамичното включване на техния ръководител – г-жа Валентина Лазарова, с атраktivната сценография с невероятен ефект и поставиха запомнящ се финал на празничното представление. Журито бе единодушно в оценките си – всички участници се представиха подобаващо и заслужено получиха подготвените им награди.

За тези невероятни преживявания заслугата е на главния сценарист на спектакъла – г-жа Милка Кралчева, както и на организаторите на празника г-жа Светла Васева, г-жа Диана Кръстенова, г-жа Снежана Таскова. За музикалното оформление и техническото обезпечаване се погрижиха г-жа Александра Дончева и г-н Сашо Илиев.

Венецът на днешния празник бе колоритният бал с маски, в който с радост се включиха всички – учители и ученици. Празникът на училището е личен празник на всеки от нас, но днес ние се потопихме в необятната палитра от дарби у децата.

Участниците и днес направиха този ден приятен, специален, изпълнен с усмивки и радостни преживявания. Те ни подариха весело настроение, забавни минути и естетическа наслада, благодарение на необятния свят на изкуството.

Снежана Таскова

Празник на буквите „Аз чета“

Вълнуващ бе 31 март 2015 година за първокласниците от БСОУ „Д-р П. Берон“. Днес те празнуваха най-важния си ден – Празника на буквите. Този празник не може да бъде открит в календара, но той идва всяка пролет с песента на птиците и първите пролетни цветя. Това вълнуващо тържество се помни цял живот, защото децата от 1-ви клас осъзнават, че са направили най-трудната стъпка в живота – станали са грамотни. Подготовката за него започва от първия учебен ден, когато с трепет отварят букварчето и още от първата му страничка разбират, че ги очаква едно интересно и вълшебно приключение в света на българската азбука.

Страничка след страничка се запознаваха с нея и се учеха да подреждат буквите в срички, думи и изречения. И колкото повече от тях научаваха, толкова по-знаещи и можещи ставаха. За да дойде този ден, в който с нескрита гордост и много радост всяко първолаче да заяви: „Аз вече мога да чета и пиша!“

В празнично украсената зала, с грейнали лица, първокласниците приветстваха своите гости – г-жа Галя Димитрова, завеждащ консулска служба към Посолството на РБългария, представители на българските сдружения и на българската общност, директорката – г-жа Мими Михайлова, учителите, децата от втори, трети и четвърти клас, развълнуваните родители.

Г-жа Мими Михайлова поздрави малките първокласници с техния празник на знанието, който е обявен от ЮНЕСКО за международен ден на детската книга и литература. Тя изрази увереност, че децата са заобичали книжките и те ще станат верен техен спътник в живота, защото „книгата е споделен опит, знание, мъдрост“. Г-жа Михайлова връчи индивидуалните „златни ключета“ към познанието и първите шарени книжки на щастливите деца, с пожелание непрекъснато да търсят дружбата с хубавата книга.

На днешния празник повод за гордост бе и първото място на Десислава Ангелова от 5-ти клас на

V-я международен конкурс за детска рисунка „Баба Марта“, организиран от Асоциацията „Български език – роден език“ в Париж. Директорът връчи наградата на победителката в категория 11–14 год.- Деси, която представи достойно нашето училище сред над 400 участници от 21 страни.

И всички се потопиха във вълшебството на празника на буквите. Първокласниците, водени от своята лъчезарно усмихната г-жа Емилия Пейчева, с ентузиазъм и в надпревара демонстрираха знания и умения. В ролята на буквичките се представиха Александра, Ванеса, Васка, Иван Недев и Иван Добрев, Ирина, Йордан Мирчев и Йордан Христов, Симона, Радиана, рецитираха стихове за буквите, пяха песни, танцуваха. На техния вълнуващ празник присъстваха горските животни (Калина, Габи, Димитрия, Веско, Мартин – деца от 3 клас), страшният Кумчо Вълчо – Петър от 2 клас, прекрасната Червена шапчица – Преси от 2 клас.

Бяха поканени и други приказни герои – Смешко (Мартин от 4 клас), Незнайко (Ники от 4 клас), Пенчо (Сашко от 3 клас). Публиката бе завладяна и от артистичните умения на Михаела, Богдан и Габриела от 4-ти клас, Яница от 2-ри клас, Краси от 3-ти клас и разбира се, водещата на празника – Естел от 4-ти клас. А пощальонът – Митко от 2 клас, им донесе изненадваща вест – за още

един гост!

На тържеството неочаквано се появи Баба Яга – Таня от 10-ти клас. Тя пожела да узнае дали децата са послушни и задружни. За нея били много сложни всички знаци, букви, правила и изчисления, но реши да провери дали наистина децата могат да четат и даде на всяко дете листче с непознат текст. Децата успяха да се справят с поставената им задача и показаха, че вече могат да четат. След това изпитание последва друго – гатанките на Баба Яга, но и с тях децата се справиха безпогрешно. Вълнуваща бе срещата на първокласниците с Книгата (Дария от 2 клас) и Читанката (Ивана от 4-ти клас). И малчуганите запомниха тяхната заръка:

„Умни за да порастете, книжки трябва да четете!“

Празникът на буквите бе емоционален, забавен и неповторим за малките ученици, благодарение на екипната работа на учителите от начален етап – г-жа Емилия Калудова, г-жа Валерия Тошева, г-жа Диана Кръстенова, които всеотдайно се включиха в подготовката и провеждането на това незабравимо тържество! Родителите и гостите съпреживяха радостта и вълненията на нашите малки, но умни и талантиви деца, които показаха знания, умения, отговорност и най-вече много емоции. А тяхната госпожа Емилия Пейчева разкри своя професионален усет към детската душа и изпълни праз-

ника на буквите с много любов към най-малките ученици на БСОУ „Д-р П. Берон“. Празникът „АЗ ЧЕТА“ за децата от 1 клас бе озарен от весело настроение, приятни изненади и незабравими моменти! Всяко изпълнение бе посрещнато с бурни аплодисменти и щастливи усмивки от всички – учители, родители и гости на тържеството.

Първокласниците показаха, че много добре са се научили вече да четат и пишат, увериха своите учители, съученици, близки и приятели, че вече са грамотни, че ще бъдат упорити в усвояването на знанията и успешно ще се трудят в бъдеще. Защото да си грамотен не означава единствено да можеш да четеш и пишеш. Това е само началото. Означава и да си

жаден за знания, да се стараяш да живееш според поуките, открити в книгите.

Да пожелаем на малките ученици да са все така усмихнати, ученолюбиви и с дръзновение да вървят по пътя на знанието. И да помнят, че БУКВИТЕ НОСЯТ СВЕТИНА!

Снежана Таскова

По стъпките на Св. Методий

На 20. 04. 2015 г. в БСОУ „Д-р Петър Берон“ се проведе географско състезание „По стъпките на Св. Методий“. То бе посветено на 1130-годишнината от смъртта и 1200-годишнината от рождението на славянския апостол. Сред гостите в актовата зала на училището бяха Галя Димитрова – първи секретар и консул в Посолството на РБългария в Чехия, известният чешки историк проф. Ян Рихлик, Татяна Маджарова – лектор в Карловия университет, представители на българската общност в Прага.

Инициатор и организатор на мероприятията е Марияна Димитрова – учител по география в БСОУ „Д-р Петър Берон“. Отбелязването на 1200 г. от рождението и 1130 г. от кончината на Св. Методий ме провокираха да възродя неговия дух, а животът и делото му да превърна в географска дестинация. Избрах увлекателна форма, която да стимулира младите хора към нови знания, да събуди у тях желание за нови изяви и същевременно да подпомага укрепването на националното им самочувствие“, казва Марияна Димитрова, която е завършила „География“ и „История“ в Софийския университет. Тя избира

нетрадиционна форма за отбелязване на годишнината на Методий – състезание, което обогатява знанията на учениците в областта на историята и географията, като същевременно ги забавлява и увлича. При подготовката си участниците са търсели сами сведения за живота и мисиите на Методий, имали са консултации с г-жа Димитрова, която им е предоставила и материали по темата, подготвени от Ирина Коларска.

В надпреварата участваха два отбора: „Вулкан“ (Маргарита Синапова, Мелиса Сунай, Ивелин Георгиев) и „Тайфун“ (Калин Георгиев, Емилия Ангелова, Найдено Йорданов, Мирослав Васи-

лев). Журито бе в състав: проф. Ян Рихлик (председател), Марияна Димитрова – учител по география и Мария Носикова – учител по история. Марияна Димитрова представи гостите, като отдели специално внимание на изтъкнатия историк и преподавател в Карловия университет проф. Рихлик, Доктор хонорис кауза на Софийския университет и автор на редица книги, свързани с историята на Чехия и България. Водещите Илияна Перова и Кристиан Казълев със своите уводни думи пренесоха присъстващите едно хилядолетие назад и всички неусетно тръгнаха по тайнствените стъпки на Солунските братя.

Двата отбора: „Вулкан“ и „Тайфун“

Кръстословица „По стъпките на Св. Методий“

Първото предизвикателство беше свързано с решаване на кръстословица. Участниците трябваше за 7 минути да напишат кое е предполагаемото месторождение на Методий; кой е славянският княз – владетел на Великоморавия; как се казва ученикът и продължителят на просветителското дело на Методий; коя държава от Средна Европа е исторически извор, разкриващ дейността на Методий; каква е основната дейност, свързана с мисията на Методий. Накрая всички присъстващи имаха възможност да чуят верните отговори. Докато работеха състезателите,

ученици и гости имаха възможност да се запознаят с някои легенди и любопитни факти за Методий чрез мултимедийна презентация. Отговорите на другите задачи от състезанието също бяха презентирани.

Бавария и Панония

Следващата задача участниците получиха в плик, който съдържаеше картончета с букви и трябваше да напишат думата, образувана от свързването на буквите само за 3 минути. Думите бяха Бавария и Панония. Водещите разясниха как те са свързани с живота на Методий.

През 870 г. Методий е отвлечен в Бавария, съден и затворен. Залавянето и съденето на Методий е станало без знанието на папата.

.... Според Пространното житие държанието на Методий е смело и достойно. На обвинението: „Ти учиш в наша област!“ – той отговаря твърдо: „Ако зная, че е ваша, бях се отстранил; но тя е на св. Петър“, т.е. подчинена на папата.

Методий бил съден в Розенбург и изпратен на заточение в Швабско. Славянският учител прекарал на заточение почти три години в манастира Елванген. Като компенсация за изживените страдания, папа Йоан VIII ръкополага Методий за архиепископ на Великоморавия.

Панония е историческа област, където е съществувала славянска държава в района на езерото Балатон (днес в територията на съвременна Унгария). Известна е като Блатненското или Панонско княжество. По молба на княз Коцел през 869 г. Методий е ръкоположен от папа Адриан II за архиепископ на Панония и Моравия.

Врх Радхош – свято място в Чехия

Следващата задача бе свързана с откриване на географски обект, с координати: **49°30'** с.ш. и **18°15'** и.д. „Тайфун“ даде верен отговор, като откри на картата връх Радхош.

Радхош се намира на 1129 м н. в. в Моравскослезки Бескиди. Легенда разказва за събарянето на езическия идол Радегаст – славянски бог на Слънцето и войната, за покръстването на населението и издигането на християнски кръст. Събореният идол бил положен в основите на подземен храм

Марияна Димитрова открива състезанието

на връх Радхош. Днес върхът е желана туристическа дестинация. Има изграден дървен параклис, а пред него е поставена статуя на св. Св Кирил и Методий.

В района е и най-дългата псевдокарстова пещера в Моравия (370 м.), носеща името на св. Кирил – Цирилка.

Ватикана и Прага

Накрая двата отбора трябваше да дадат информация за обектите, изобразени на екрана. Първият беше Ватикана, където е ръкоположен Методий.

...Като узна за тия мъже, папа Николай прати да ги повикат, понеже искаше да ги види като ангели божи. Той благослови тяхното учение, като положи славянските книги върху олтара на храма „Свети апостол Петър“; и посвети блажения Методий в духовен сан.

Като резултат от утвърждаването на Кирил и Методий като християнски апостоли през 1880 г. папа Льв XIII издава Кирилометодиевата енциклопедия „Grande Minus“.

През 1980 г. Папа Йоан Павел II ги обявява за съпокровители на цяла Европа“.

В началото на 880 година Методий е изправен пред папски съд в църквата Св. апостоли Петър и Павел.

Другите обекти за разпознаване бяха в Прага – Карловият мост и катедралата „Св. Вит“.

Изграждане на култ към двамата апостоли в чешките земи се дължи на крал Карл IV. По негово лично настояване Св. св. Кирил и Методий са

обявени за съпатрони на ЕМАУЗКИЯ манастир. През 1375 г. Карл IV поръчва изработка на бюстове на светците за трифориума на базиликата „Св. Вит“. Карл IV остава в историята като най-големия чешки владетел-Крал на Бохемия, Бургундия, Италия и на германците, граф на Люксембург и император на Свещената Римска империя. Автор на скулптурата на св. Кирил и Методий на Карловия мост е Карел Дворжак. Тя е изградена в периода 1928–1938 г.

Състезанието „По стъпките на Св. Методий“ завърши с победа на „Тайфун“ (12 точки) над „Вулкан“ (8 точки). Професор Рихлик връчи наградите, осигурени от училището: ключодържатели с изглед от Прага, а тортата спечели отборът-победител „Тайфун“. Всички участници бяха наградени с енциклопедии и български книги от сдружение „Възраждане“.

Накрая проф. Рихлик поздрави двата отбора за активното участие и общо значение на Светите братя за чехите: „благодарение на тях ние сме станали част от християнска Европа. По това време, а и много по-късно, само християните са се смятали за част от тогавашната европейска цивилизация“.

Всички в залата се обогатиха с нова и интересна информация, научиха непознати факти, свързани с живота на Методий. Нека продължаваме да вървим по стъпките на Солунските братя, стъпки, които отекват в паметта на всеки българин.

Мария Захариева

Пореден успех на младата българска бохемистика

Д-р Божана Нишева

На 19 февруари т.г. в изложбената зала на Българския културен институт в Прага се състоя премиерата на излязлата неотдавна на чешки език книга на младата българска бохемистка и българистка д-р Божана Нишева „Иновационните процеси в чешка и българска езикова ситуация (върху материал от езика на медиите)“.

Това събитие събра представители както на чешката, така и на българската езиковедска гилдия. За да представят книгата, бяха поканени проф. д-р Олга Мартинцова и д-р Веселин Вачков. Проф. д-р Мартинцова дълги години ръководи секцията по съвременна лексикология и лексикография на Института за чешки език при Чешката академия на науките, тя има значителен научен принос в развитието на чешката лексикология, лексикография, и преди всичко – в областта на неологията.

А д-р Веселин Вачков, главен редактор и директор на един от най-четените чешки всекидневници – в-к „Лидове новини“, лингвист, доктор на Карловия университет, член на Английското лингвистично дружество и на Съюза на учените в България, представи гледната точка на журналистиката, тъй като обектът на внимание в случая бе езикът на медиите.

Д-р Божана Нишева, един от успешните млади български бохемисти, преподавател по български език в Карловия университет и научен работник от Славянския институт при Чешката академия на науките, представи книгата си, като акцентира на основните си наблюдения и обобщения в своите

изследвания върху езика на българските и чешките медии. Думите ѝ бяха илюстрирани със схеми и таблици на екран и подкрепени с много примери от двата езика. За научните достойнства на книгата в изследване на иновационните процеси и приносът ѝ към утвърждаването на неологията, както и към чешко-българ-

ските научни взаимоотношения, говори проф. д-р Олга Мартинцова. Тя подчерта, че съпоставката на новите явления в българската и чешката лексика, проведена в изследването, се отличава със системност, открояваща сложното взаимодействие между различни иновационни процеси и тенденции. Д-р Веселин Вачков също се спря на достойнствата на книгата, като изтъкна нейната актуалност, конвенционалност, систематичност, както и енциклопедичния ѝ характер. Общото и в двете оценки за книгата бе признаването на безспорния успех на авторката, високото научно ниво и адмирации за избора на тематиката. За тези, които имат професионално отношение към лингвистиката, в частност към неологията, както и към езика на медиите, книгата на д-р Божана Нишева ще представлява най-голям интерес, добра представа за нея

може да се добие и от публикуваните рецензии, които цитирам: „С актуалната си в обществен и научен аспект тематика книгата е несъмнен принос за славистиката. Ценна в нея е както теоретично-методологичната, така и аналитично-интерпретативната ѝ страна.“

Проф. Д-р Олга Мартинцова

„При протичането на „иновационните“ процеси в лексиката на двата езика на прелома на хилядолетието, различаващите се в исторически план развойни пространства (средноевропейското и балканското), несъмнено се сблъскват по различен начин със съвременното пространство, определяно като „посттоталитарно“, „глобално“ и как ли още не. Тъкмо сравнителният езиков анализ на този сблъсък е същина на книгата и източник на ново познание.“

Проф. д-р Людмила Ухлиржова

Да благодарим на младата лингвистка за приноса към авторитета на българската бохемистика пред света и към задълбочаването на традиционното чешко-българско научно сътрудничество и да ѝ пожелаем нови творчески успехи. И дано, както мнозина от гостите в оживената дискусия след представянето споделиха, книгата да покори славистичните среди.

Татяна Борисова

Божана Нишева

е родена през 1977 г. в гр. София. През 2000 г. завършва славянска филология (профил бохемистика) в СУ „Св. Климент Охридски“. Докторската си степен по славистика получава във Философския факултет на Карловия университет в Прага. Дисертационният ѝ труд е посветен на иновационните процеси и явления в българската и чешката лексика. Работила е в Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“ при БАН и като хоноруван преподавател в Катедрата по славянско езиковедство на СУ „Св. Климент Охридски“. От 2011 г. е главен асистент в Катедрата по южнославистични и балканистични изследвания при Философския факултет на Карловия университет в Прага, а от 2012 г. и в Секцията по славистична лингвистика и лексикография на Славистичния институт при ЧАН. Научните ѝ интереси са в областта на неологията, лексикологията, словообразуването и сравнителното езиковедство. Автор е на монографията „Иновационни процеси в чешката и българската езикова ситуация (върху материал от езика на медиите)“, издадена през 2014 г. от университетското издателство „Каролиnum“. Има научни публикации в България, Чехия, Словакия и др.

Нови българо-чешки речници

На 5 март в Българския културен институт в Прага бяха представени „Чешко-български и българо-чешки тематичен речник“ и „Чешко-български юридически речник“ (изд. Masarykova univerzita, Бърно 2014) от Елена Крейчова.

Д-р Елена Крейчова

Авторката благодари на Българския културен институт за възможността да представи публикациите си и запозна присъстващите с колегите си Албена Рангелова, Божана Нишева и Маргарита Руменова. Елена Крейчова сподели, че двата речника са излезли благодарение на европейски проект

на Масариковия университет, свързан с иновации на програмите и подкрепа на мултимедийни проекти.

Тя каза, че „Чешко-български и българо-чешки тематичен речник“ е създаден с цел да се повиши нивото на българистиката в Масариковия университет в бакалавърската и магистърската степен на обучение. Той е своеобразен лексикален минимум за студентите, като съдържа и кратки лексикални уражнения. Авторката е използвала за образец издадения през 2012 г. в София

„Словашко-български тематичен речник“.

Лексикалният материал е групиран в 21 теми: *Семейство, Време, Свободно време и забавления, Работа, Образование, просвета, Човешко тяло, Храни, хранене, Градът и селото, Комуникация, Търговия и услуги, Транспорт, пътуване, Изкуство и култура, Държава и общество, Икономика, Вяра и религия, Земята, Растения, Животни, Околна среда. Екология, Вселената.*

„Чешко-български и българо-чешки тематичен речник“ бе подробно представен от езиковедката д-р Албена Рангелова, която каза, че речникът компенсира недостатъка от българо-чешки речници и оцени неговата навременност и практичност.

„Чешко-български юридически речник“ е първият по рода си речник в чешката и българската лексикография, съдържащ около 15 000 специализирани изрази и устойчиви словосъчетания. Според Елена Крейчова той има за цел да служи на бъдещите преводачи без да претендира за изчерпателност. На самата нея като дългогодишен съдебен преводач ѝ е липсвал специализиран речник и в процеса на работа си е изградила база данни на най-упортебяваните думи и изрази, свързани с превода на юридически текстове. Дългогодишният си опит като съдебен преводач решава да предаде на студентите и да състави „Чешко-български юридически речник“, който да се ползва в преводаческия семинар за напреднали. При съставянето на речника Крейчова е използвала български и чешки речници, „Чешко-украински юридически речник“ (Бърно 2009) и „Чешко-руски юридически речник“ (Прага 2002).

Редакторката на речника Маргарита Руменова разказа за перипетиите при съставяне и редактиране, като се спря на омонимите в двата славянски езика.

Д-р Божана Нишева говори за предизвикателствата, които възникват при превода на сложния юридически език. В тази връзка тя разказа анекдота за подсъдимия, който, след произнасяне на присъдата, попитал адвоката си какво е решението на съда и дали е осъден.

Елена Крейчова заключи, че работата по съставянето на речниците никога не свършва и предложи на колегите си заедно да съставят нови речници.

Елена Крейчова

е родена в София. Завършва 35-то руско езиково училище в София и Софийски университет „Св. Климент Охридски“ през 1996 г. (славянска филология, българска, английска филология). През 1999 г. защитава докторска степен в Масариковия университет в гр. Бърно (докторски труд на тема „Словоредни промени в среднобългарските паметници от XII и XIII век“). От 1996 г. е хоноруван преподавател, от 2006 г. щатен преподавател по български език и по старобългарски език в Катедрата по славистика на Масариковия университет в Бърно. От 2001 е лицензиран съдебен преводач; преводач на правителствено ниво.

Гост-преподавател в много европейски университети.

Гост-лектор в Центъра за изследване на политическата и журналистическата реч в София, водещ на обучителни семинари за подготовката на преводачи, работещи в институциите на ЕС в Брюксел.

Инициатор и главен организатор на ежегодните работни срещи на преподавателите по български език в централноевропейските университети.

Създател на първия комплексен мултимедийен курс по български език за чужденци в интернет платформата на Масариковия университет, отличен с наградата на Ректора на университета.

Автор на над 60 научни труда в областта на българистиката и кирило-методиевистиката, на учебници и речници по български език.

Съставител на антологията на българския разказ *Narodili jsme se jako draci*.

Професор Димитър Михалчев

– български пълномощен министър в Прага (1923–1927)

Проф. Михалчев с политика Григор Василев в Прага, 1913 г.

Философът Димитър Михалчев

Роден в Лозенград (тогава в пределите на Османската империя) през 1880 г., Димитър Михалчев получава гимназиалното си образование в Одрин, а след това записва философия в Софийския университет. Едновременно с това той се изявява и на журналистическото поприще – работи във в-к „Вечерна поща“. Специализацията на Д. Михалчев в Германия няколко години по-късно води до запознанството му със световноизвестния немски философ Йоханес Ремке. Впоследствие той става последовател на неговата философия и я популяризира в българските академични среди. След завръщането си в България Д. Михалчев започва работа като преподавател в университета и продължава научните си занимания в сферата на философията.

Освен в преподавателската и научната сфера, Д. Михалчев се ангажира активно и във войните за национално обединение. Той участва в Първата балканска война, а през лятото на 1913 г. е включен в правителствена

делегация, която има за задача да разясни на европейската общественост обстоятелствата, довели до избухването на Междусъюзническата война. Д. Михалчев описва тези събития в своята „Автобиография“: „За мене беше определено да посетя Чехия. Тук, в Шандау, аз се запознах лично с големия чешки общественик проф. Т. Масарик.“ (цит. по Д. Михалчев, *Избрани съчинения*, С., 1981). Д. Михалчев твърди, че благодарение на това запознанство, прерастнало в приятелство, той е назначен за пълномощен министър в Прага няколко години по-късно. Наистина, по време на разговора си с Владимир Сис през януари 1919 г., новоизбраният президент Т. Г. Масарик препоръчва Д. Михалчев за дипломатически представител на България в Чехословакия. Това обаче става факт чак през лятото на 1923 г.

Дипломатът Димитър Михалчев

Идването на Д. Михалчев като дипломат в Прага се дължи до голяма степен и на драматичните събития от лятото на 1923 г. – деветоюнския

преврат, свалил от власт законното правителство на Александър Стамболийски. Както е известно, по това време пълномощен министър в Прага е Райко Даскалов, който след преврата полага усилия да дискредитира правителството на Александър Цанков и даже създава задгранично представителство на БЗНС. В отговор Ал. Цанков изпраща като нов дипломатически представител в Прага Д. Михалчев.

Поемайки дипломатическия пост в Прага, Д. Михалчев си поставя като основна цел да изгради положителен имидж на България сред чехословашките управляващи. Неговата мисия първоначално изглежда невъзможна предвид недоверието им спрямо новото българско правителство. Задачата на Д. Михалчев се превръща почти в илюзорна след убийството на Р. Даскалов наред в Прага през август 1923 г. защото, съвсем естествено, подозренията за извършения атентат падат върху новото правителство. Нещо повече, част от депутатите на влиятелната чехословашка аграрна партия обвиняват българския дипломат, че е замесен в убийството. Д. Михалчев се опитва да изчисти името си пред чехословашкия външен министър Едвард Бенеш, който на свой ред го съветва да не обръща внимание на вестникарските статии, понеже външната политика се прави от правителството, а не от пресата. Събитията от 1923 г. се отразяват негативно и върху коректните до този момент отношения между Димитър Михалчев и членовете на пражкото студентско дружество „Българска седянка“. Още през есента на 1923 г. българските студенти-комунисти и земеделци засилват влиянието си в дружеството и даже завземат ръководството му. Под натиска на българската легация те са принудени да напуснат „Българска седянка“ и създават свое дружество,

„Нарстуд“, което започва открита агитация срещу правителството на Ал. Цанков. Мензата на „Нарстуд“ се превръща в средище за политическа дейност на Задграничното представителство на ЦК на БКП.

През пролетта на 1924 г. от страниците на „Národní listy“ Д. Михалчев изразява загриженост за ширещото се влияние на студентите-комунисти и земеделци в „Българска седянка“. Той предупреждава за опасността от разпространение на болшевишката идеология в България и превръщането ѝ в съветска република. Позовавайки се на информация от руски източници, българският дипломат твърди, че болшевишкото правителство е отпуснало на българските комунисти в продължение на няколко месеца по 16 000 долара, а само за първите няколко месеца те са получили 50 000 долара плюс още 320 000 лева.

Друг основен приоритет на дипломатическата дейност на Д. Михалчев в Прага е преодоляване на международната изолация, в която се намира България след Първата световна война, както и затопляне на отношенията между нея и Кралството на сърби, хървати и словенци с посредничеството на Чехословакия. За да изгради положителен имидж на България, българският пълномощен министър възлага големи надежди на личното си запознанство с президента Т. Г. Масарик. Няколко години по-късно, в Юбилейния сборник, посветен на Т. Г. Масарик, българският философ и дипломат описва своите срещи с „милия и пъргав старец“ в неговата „огромна библиотека на Храда“. Според Д. Михалчев „голямото доверие“, което Т. Г. Масарик питаел към него, улеснило тежката му задача.

Тържествата, посветени на 5-годишния юбилей от създаването на Чехословакия, се оказват за Д. Михалчев отличен повод да спечели доверието на чехословашките управляващи. Най-напред той припомня дългата и богата традиция на чешко-българските контакти в миналото и изразява признателността на българското общество към чехите, допринесли за модернизацията на България. Наред с това българският дипломат изтъква желанието ѝ да изпълнява

стриктно клаузите на сключения след световната война мирен договор: „Никоя от победените държави не изпълнява така почтено и лоялно своите задължения по мирния договор, както България“. Визирайки отношенията между София и Белград, Д. Михалчев уверява чехословашките управляващи в твърдото намерение на правителството на Ал. Цанков да поддържа добросъседски отношения с Кралството на сърби, хървати и словенци.

За постигане на своите цели българският пълномощен министър използва и т. нар. „културна дипломация“. В това отношение той активно си сътрудничи с „Чехословашко-българска взаимност“ с председател чешкият художник Алфонс Муха. Организираната от Взаимността изложба на български художници в Прага през 1926 г. се оказва много подходяща в това отношение. По време на тържественото ѝ откриване Д. Михалчев изтъква чешкия принос в развитието на българското художествено изкуство. Не е случаен фактът, продължава той, че редица българи са завършили висшето си образование в Прага, смятана за „вековен център на славянската култура“, „главата и сърцето на народа, който даде на България първия министър на просветата, първите юристи, администратори, учители“. В заключение българският дипломат изразява убедеността си, че изложбата ще изиграе ролята на духовен

мост между двата народа и ще допринесе за тяхното сближаване. Както по-късно Д. Михалчев заявява в писмо до българския външен министър, изложбата „ще допринесе необикновено много, за да бъде коригирано лошото мнение, създадено за България от много злополучни явления в нашия политически живот.“ (цит. по „Анета Ходина-Чермакова и българо-чешката взаимност“, Прага 2009“).

Усилията на Д. Михалчев дават своите „плодове“. Дипломатическата му дейност в Прага в полза на България е продължена с не по-малък успех от неговия наследник Борис Вазов.

д-р Красимира Мархалева

Проф. Михалчев в Прага, 1913 г.

Димитър Георгиев Михалчев е роден в Лозенград на 25 декември 1880 г. Средно образование завършва в Одрин, а висше във Висшето училище в София (днес Софийски университет) през 1905 г. Още като студент се включва във ВМОРО и участва в Преображенското въстание. Работи като коректор във вестник „Вечерна поща“. Негов пръв учител и професор е д-р Кръстю Кръстев. По препоръка на Пенчо Славейков проф. Иван Шишманов назначава Михалчев за учител в Първа мъжка гимназия в София, а през 1906 г. го изпраща на специализация в Германия. Следва специализация в Петербург, а през 1910 г. младият учен е доцент в Университета в София. През 1912–1913 г. Михалчев участва в Балканските войни. От 1915 до 1947 г. е професор в СУ. Димитър Михалчев е основател и редактор на първото българско философско списание „Философски преглед“ (1929–1943). Член на Словашката академия на науките, на Кантовото научно дружество в Берлин, на Ремкианското научно дружество в Берлин. Ръководител е на Съюза на тракийските дружества в България (1918–1923). През 1919 г. е участник в делегацията, която подписва Ньойския договор. Михалчев е посланик в Прага от 1923 до 1927 г. Пълномощен министър е в Москва в периодите 1934–1936 г. и 1944–1946 г. Член на делегацията, подписала примирие в Москва през октомври 1944 г. От 1944 до 1947 е председател на БАН. Умира на 18 януари 1967 година.

130 години от рождението на Иван Буреш (1885–1980)

„Д-р Иван Буреш беше строен, донякъде слаб човек, висок малко над среден ръст, със сини очи“. „Неговото тясно, украсено с малки руси мустачки лице беше много изразително. Беше много енергичен, любознателен и с големи познания естественик,“ си спомнят негови съвременници и студенти, а по-младите му колеги с основание го наричат „живата история на българската зоология“. Днес една от улиците в софийския квартал „Лозенец“ носи неговото име.

Иван Буреш

Семейството на Иван Буреш

Иван Йосифов Буреш се ражда на 27 декември 1885 г. в семейството на чешкия фотограф Йосиф Буреш, дошъл в България по време на Руско-турската война (1877–1878), съпровождайки руските войски като фотограф. След Освобождението той остава да живее в България и по този начин става част от плеядата чешки специалисти, дали своя принос за нейната модернизация. След като пожар унищожава фотографското му ателие, Й. Буреш постъпва на работа в Държавната печатница. Йозеф Буреш се включва активно в културния живот на софийските чехи – той е един от основателите на дружество „Чех“. Бащата на бъдещия академик е бил и запален турист. Освен участник, той е и автор на известната снимка на първото масово изкачване на Черни връх, организирано от Алеко Константинов през лятото на 1895 г.

Живот, посветен на науката

Младият Иван Буреш наследява от баща си именно любовта към природата. Още в ученическите си години той започва да колекционира растения, минерали и насекоми, в дома си отглежда гъсеници, а своите наблюдения от екскурзиите в планината описва в тетрадки (сп. „Отечество“, 2007 г.). Още на юношеска възраст Буреш е представен на световно-известния професор Порфирий Бахметьев, от когото взима първите уроци по класификация на насекоми и подреждането им в научни колекции. По това време младият Буреш става член на основаното през 1896 г. Българско природноизпитателно дружество, избран е за член на Чешкото ентомологично дружество, а част от пеперудите в неговата колекция намират място в един от научните трудове на проф. П. Бахметьев („Бележити български зоолози“, С., 1997).

Любовта на Буреш към природата го запознава с българския княз Фердинанд през 1903 г. в подножието на връх Мусала по време на екскурзия до Рила, предприета с научна цел. Една година по-късно двамата отново се срещат при отпразнуването на 25-годишния юбилей на Софийската мъжка гимназия. Княз Фердинанд посещава уредената по този случай изложба, на която абитуриентът Ив. Буреш показва своята богата ентомологична сбирка. Силно впечатлен от богатата колекция на любознателния младеж, още същата година българският княз го назначава за лаборант-препаратор в Естествено-историческия музей при двореца („Бележити български зоолози“). През есента на 1904 г. Иван Буреш е приет студент по естествена история в Софийския университет. През академичната 1907–1908 г. специализира в Карловия университет, а след дипломирането си в Софийския университет през 1909 г. заминава като стипендиант на двореца на специализация в Мюнхенския университет, по време на която разработва и успешно защитава докторска дисертация.

Още по време на следването си Ив. Буреш написва и отпечатва първата си научна статия („Принос към фауната на дребните пеперуди от Софийската околност“), посветена на новооткритите видове пеперуди в България. Той започва работа като асистент в Ентомологичната станция в София, изпращан е неколкратно в командировки до Централна и Западна Европа (Будапеща, Виена, Прага, Берлин и др.), за да се запознае с работата на тамошните природонаучни институти и да установи тесни

контакти с тамошните специалисти по естествена история („Бележити български зоолози“).

На 1 август 1914 г. Ив. Буреш е назначен за уредник в Царския музей по естествена история, а четири години по-късно новият български цар Борис III го назначава за директор на всички Царски природонаучни институти в страната (Естественоисторическия музей, Зоологическата и Ботаническата градина, стопанствата в Кричим, Варна и др.). На тази длъжност Иван Буреш остава повече от четвърт век, посвещавайки се на огромна научноизследователска и организационна дейност. Той даже се премества да живее в музея заедно със семейството си. „Ние живеехме в музея. Спалнята ни беше до кабинета на баща ми. Той беше много упорит и организиран човек. Намираше време за всичко. Мисля, че работата му не ме е ошетила с нищо“, спомня си дъщеря му (цит. по сп. „Отечество“, 2007 г.).

Ръководството на Естественоисторическия музей (днешния Национален природонаучен музей) се превръща в делото на неговия живот. Ив. Буреш успява да привлече на работа в музея почти всички тогавашни зоолози и ботаници. Благодарение на неговите усилия, на провежданите в страната и в чужбина експедиции, във фондовете постъпват уникални колекции, публикуват се много научни изследвания. Музеят става най-голямата природонаучна институция в Югоизточна Европа. В средата на 30-те години музеят се премества в нова, четириетажна сграда, специално построена за тази цел.

Независимо от огромната административна дейност, Ив. Буреш не изоставя науката. Той полага основите на изучаването на пещерната фауна и публикува изследвания за животинския свят в българските пещери. Несъмнен е приносът му при проучванията на прилепите, земноводните и влечугите, на тюлените и делфините.

Безспорно признание за научните качества на Иван Буреш е избирането му за дописен член (член кореспондент) на БАН през 1926 г., а три години по-късно и за академик. Основоположникът на българската зоология получава признание

и в чужбина – става член на редица авторитетни ентомологически и зоологически дружества в Европа.

Иван Буреш и цар Борис III

В своята научна и административна дейност Иван Буреш получава материална и морална подкрепа от цар Борис III, който наследява от баща си влечението към природните науки. Твърди се, че двамата са се познавали още от студентските години на Ив. Буреш. Това запознанство прераства постепенно в близко приятелство. Иван Буреш придружава царя при неговите пътувания в чужбина или до царските резиденции Царска Бистрица и Евксиноград. Той става един от доверените хора на българския цар, който на свой ред често му гостува в музея. За това разказва един от адютантите на цар Борис III К. Скутунов: „Един от верните приятели на царя беше директорът на дворецовия Естествено-исторически музей, докторът по естествените науки Иван Буреш.“ „Буреш живееше служебно в сградата на музея, който се свързваше през една задна врата с парка на двореца. През тази врата царят често отиваше в музея, да прегледа пристигналите нови научни списания и да беседва с Буреш по въпроси от естествената история.“ „Понеже беше ерген, на царя беше неловко да кани в двореца си частно своите гости. Затова той използваше жилището на семейство Буреш. Освен това, д-р Буреш устройваше на царя служебни срещи в канцеларията на музея с разни професори, хора на науката и с преминаващи през България уче-

ни чужденци.“ (цит. по К. Скутунов, *Бурни времена*, С., 2004).

След Втората световна война

Втората световна война и последиците от нея (налагането на комунистически режим в България) слагат своя отпечатък върху съдбата на Иван Буреш и ръководените от него природонаучни институти. По време на бомбардировките над София през 1944 г. няколко бомби разрушават работните помещения на Естественоисторическия музей.

След преврата на 9 септември 1944 г. Иван Буреш е сред арестуваните служители на двореца, но скоро е освободен и даже възстановен на работа. Заедно със своите сътрудници той се заема да поправи щетите от бомбардировките. Иван Буреш даже получава подкрепа от акад. Тодор Павлов (един от комунистическите регенти на малолетния цар Симеон II) и от тогавашния председател на Народното събрание Васил Коларов („Бележити български зоолози“). В началото на 1947 г. Царските природонаучни институти стават част от БАН и на тяхно място се създават институтите по ботаника, по зоология и по геология. През същата година акад. Ив. Буреш е избран за научен ръководител на Зоологическия институт. Пенсиониран е през 1959 г., но продължава научните си занимания. Основоположникът на българската зоология и ботаника напуска завинаги този свят през лятото на 1980 г., на 94-годишна възраст.

Д-р Красимира Мархалева

Иван Буреш

Великденско писмо

Ахой, дами и господа!
 Как сте, що сте? Отпразнувахте ли Великден, чукнахте ли се, похапнахте ли козунаци?
 Тук, в България, всичко е тип-топ, по нашенски, дето се вика, промяна няма. Ако ли има, то тя не е голяма, нито пък видима от самолет. Накороти си говорих с един типичен представител на някои наскоро появили се българи с промито национално съзнание, унищожена национална идентичност, които за съжаление станаха доста многобройни. За да ви илюстрирам доколко беше размит мозъкът му, ще ви предам долу горе как протече разговорът ни, не в детайли, разбира се, но общо взето как започна и как приключи. Започна с това, че тоя индивид с нетърпящ възмущение глас се изцепи, че ние, българите, за разлика от съседите ни, сме се освободили много по-късно, с 50 години, и че всъщност друг ни е освободил, защото сме били едни какви си. Тук аз се намесих и рекох, че сме заслужили свобода и уважение, благодарение на жертвите си, на участието си в Априлското въстание, където сме дали 30 хиляди жертви. Той рече, че ние жертви не сме давали, а всичко било лъжа. Ние, българите, много сме били лъгали, жертвите на Априлското въстание всъщност не били не повече от 400–500 – и то сред мирното население.

Поспорихме и за Левски. „А Левски знаеш ли, че са го осъдили на смърт заради това, че е убил едно дете?“ – рече ми той.

Представяте ли си? Разби ме. Левски бил убиец на дете. Направо ме разби. За да не ви предам целия банален разговор, ще ви кажа само, че се стигна дотам, че тоя човек /който твърдеше, че е българин/ ме попита: „Добре, де, кажи ми поне едно, едно нещо, което да те кара да се чувстваш горд, че си българин?“

Аз, признавам си, толкова се изумих от тоя въпрос, че направо ченето ми се схвана

и буквално /отдавна не ми се беше случвало/ загубих ума и дума. Може ли, кажете ми, българин да каже на друг българин подобно нещо? Разбирам някой чужденец да го каже, човек който не обича България, не я харесва и т.н, но българин? Да, дами и господа, загубих ума и дума. Гък не можах да кажа. Едно нещо, с което да се гордея, че съм българин. А, сега де? И целият бар, всички българи, разбира се, мълчат и слушат какво ще отговоря. А аз – дума не казвам.

Накрая, разбира се, казах. Казах, че това, което ме пита, е толкова абсурдно, тъпо, невероятно, че просто няма смисъл да му отговарям. То като да искаш някой да ти каже, че не харесва майка си, детето си и себе си, или нещо подобно. Нима могат да се подредят нещата, които човек обича в родината си? Въздухът, пейзажът, храната, спомените, морето, нощите, детството? Историята, приятелите, семейството? Усещането, че принадлежиш към нещо, хубаво или лошо, но единственото, което имаш и не можеш да замениш с нищо друго? С никоя друга страна, език, начин на мислене и живот?

Да, тук не му е мястото да хваля или критикувам – тоя тип всъщност не критикуваше, той просто отричаше България и всичко българско. Това всъщност е възмутителното и тъжното, а и страшното, защото показва колко лесно може да се промие мозъкът на един човек и в главата му да се насадят такакви абсурди и фантазии.

Накратко, това което бих искал да кажа е, как точно тоя тип мислене напослед-

дък неусетно все повече се появяват в България. Според един мой приятел, насаждат ги НПО-тата, разни интернет сайтове, спонсорирани от хора, които целят да промият националното ни съзнание и да ни унищожат, разбира се. Аз не съм убеден, че е точно така. Че има враждебни на България сили, организации и т.н. си е факт, открай време. Но и винаги си е в нас самите донякъде. Да, подложени сме на натиск и опити да ни промият мозъците – от времето на княз Борис I. Същото е било и по времето на турското робство, на комунизма. Винаги, фактически, някой се е опитвал да ни накара да мислим, че не сме българи, че няма смисъл да сме българи, че сме гагази, македонци, гърци, турци, сърби, татари, евреи, славяни – изобщо всякакви други, само не българи. Защо да сме българи? Не, не сме българи, така твърдят тия хора с промито съзнание.

Какво се опитват да ни внушават всички те? Най-вече започват с това, че нямаме нищо общо с прабългарите, с хората, които населявали България преди 1300, 1200, 1100 и т.н. години. Че едва ли не сме се заселили тук, в България, преди 200–300 години, незнайно откъде. Тия хора упорито твърдят, че княз Борис Първи, след като „изклял“ 500 рода, не останали българи. Останали само славяни, но ние и с тях, според тия хора, нямаме нищо общо. Според тия хора историята на България започвала с освобождението на България от турско робство от Русия.

Ето къде ги стяга чепикът. Русия. Като се стигне до Русия, те се умиляват, очите им се овлажняват от любовни сълзи на възторг и преклонение. И те са готови да зарецитират „Кат Русия няма втора“. Разбира се, тук България не се споменава, освен с неприязън. Ето пример за това как благодарността, това естествено човеш-

ко чувство, стига дотам, че да се самоотричаме и самобичуваме и да се превръща в повод всъщност да мразим себе си.

Този човек не е единствен. Скоро си говорих с един познат писател. Съвсем нормално му казах: „Тъй и тъй, сега правя една подписка за това да се направи паметник на кан Аспарух в София, ще се присъединиш ли?“

И тоя тиквеник като скочи, като настръхна: „Ти националист ли си! – вика. – Туй да се направи паметник на кан Аспарух в София е същото като да се направи паметник на Александър Македонски в Скопие! Защото / така викаше тоя/ ние сме толкова българи, колкото македонците са македонци!“

Друг един пък, като му обяснявах, че българската нация е еди каква си, ми вика:

„То това понятие „държава“ е едно

измислено понятие, няма такива неща като държава, нация, всички ние, хората сме си просто хора, няма държави, нации и т.н.“

Е, това е дами и господа. Няма българи, нации. Няма и България. Всичко е една фантазия, лъжа, измислица. Левски, Ботев, Захари Стоянов – те са лъжци, но най-големият е Паисий, тая негова държава е една измислица, а и светът е измислица, дами и господа.

Ей такива щуротии говорят тия хора, пишат статии в разни лъскави списания за тия неща, а българската държава мълчи, учебниците мълчат, там няма думи като „робство“ и думи за патриотизъм, за сметка на това има доста благодарност.

Аз, явно съм някакъв измислен тип, който продължава да си измисля, че има държава България, която е съществувала не от 1300, ами от може

би 2000 години, че има дори такива неща като ръченица, кисело мляко и може би сънувам, но ако си потопя краката в Черно море, като нищо ще се събудя... и шопската салата, и какво ли не още, дами и господа, ей тъй, напук на реалността си измислям и вярвам във всички тия неща. Дори си въобразявам, че има и такова списание, наречено „Българи“, което се издава в Прага, ще ме прощавате, ама дори си мисля, че и в Прага има от ония измислени хора, които се мислят за българи... Какво да се прави, фантазията е голяма сила. Това беше всичко, дами и господа, пани а панове, от мен, от София. Наследаноу, хезкий ден – и ударете някоя и друга чешка биричка заради мен – тя барем трябва да е истинска, а не измислена, ха-ха!

Стефан Кисъв

„Епопея на тракийските царе – археологически открития в България“

На 14 април в Лувъра бе официално открита уникалната изложба „Епопея на тракийските царе – археологически открития в България“.

Изложбата включва 1629 експоната от България, 20 експоната от Лувъра и 11 от други музеи. Основен акцент в експозицията е уникалният шедьовър на античното изкуство – бронзовата глава на тракийския цар Севт III от фонда на Националния археологически институт с музей при БАН в София.

На откриването на изложбата присъстваха премиерът Бойко Борисов, вицепремиерът Румяна Бъчварова и министърът на културата Вежди Рашидов, председателят на ЮНЕСКО Ирина Бокова, еврокомисар Кристилина Георгиева и певицата Силви Вартан.

Представителният каталог на изложбата е от 320 страници, включва 250 снимки на български фотографии и текстове на 37 учени.

Куратори от френска страна са Жан-Люк Мартинез – главен куратор и президент – директор на Музея „Лувър“, д-р Александър Баралис от департамента за Гръцко, етруско и римско

антично изкуство на „Лувър“ и д-р Негин Матьо, началник отдел в дирекцията „Научни изследвания и колекции“ в Музея „Лувър“. Куратори от българска страна са проф. д-р Тотко Стоянов и доц. д-р Милена Тонкова.

Съпътстващата културна програма включваше концерт на камерен ансамбъл „Йоан Кукузел-Ангелогласният“ в катедралата Нотр Дам и изложбата „Тридесет и трима. Тридесет и три автопортрета на съвременни български художници“ в Българския културен институт в Париж.

В писмо на президента на Музея „Лувър“ Жан-Люк Мартинез до министъра на културата Вежди Рашидов се казва: „Изложбата „Епопея на тракийските царе“ се радва на огромен успех сред публиката и във френската и в международната преса. Този успех ме изпълва с удовлетворение и радост, защото изложбата е повод да бъдат показани богатата история и културно наследство на България. Според наши статистики, към момента над 150 статии, които са изключително позитивни и повечето от тях – с високо качество на информацията, са публикувани в пресата. Медийното

отразяване на изложбата ни помогна да постигнем бързо и с лекота една от най-важните цели, която си поставихме – по-доброто опознаване на тракийската история и култура от посетителите на Лувъра“.

Експозицията, разположена в четири зали в крило „Ришельо“, може да бъде видяна до 20 юли 2015 г.

(М.З.)

Соня Йончева – изгряващата звезда на Метрополитън

Световната оперна прима Соня Йончева краси страниците на „Вог“, „Ню Йорк Таймс“, „Гардиън“ и „Таймс“. Тя е млада, красива и талантлива. През 2008 г. младата българка пее със Стинг в Париж. През 2010 г. печели конкурса „Опералия“ и става любимка на Пласидо Доминго. Световноизвестният тенор я избира да му партнира на концерта в „Ковънт гардън“ по време на олимпийските игри в Лондон, включва я и в концерта по случай 70-годишнината си. До славата ѝ остава само една крачка, която е решаваща – крачката на късмета.

От заместваща певица през последната година Соня Йончева се превърна в оперна примадона. Тя навреме разбира, че не може да откаже фантастичните възможности, които ѝ предлагат за заместване в последния момент и има куража да поеме риска да излезе на сцената без репетиции. При нея шансът изглежда като низ от случайности – предлагат ѝ да замести няколко певици в Метрополитен и във Виенската опера. Йончева рискува и после триумфира. Дебютът ѝ в „Метрополитън“ е в ролята на Джилда от „Риголето“ през 2013 г. Там тя замества титулярката Александра Курзак, която излиза в майчинство. „Изглежда това е артист на прага на голямата кариера“ пише „Ню Йорк Таймс“ и оценява гласа ѝ като „поразително красив лиричен сопран, разкошен и проникващ“. Година по-късно Соня Йончева случайно получава шанса да замести Кристин Ополе в „Бохеми“ отново в Метрополитен. Излиза на сцената само 5 седмици, след като ражда сина си Матео. „Матео беше на 4 седмици, когато една вечер Питър Глеб,

генералният мениджър на операта, ми звънна: „Трябва ми Мими за „Бохеми“. „За коя година?“, попитах го. „Веднага“, отговори ми. Не бях пляла от шестия месец на бременността. Но ми отне 20 секунди да кажа „да“. Докато хранех Матео през нощта, учех партитурата си. Животът ми е като игрален филм, низ от случки, за които ми е трудно да обясня как съм взела дадено решение. Вероятно защото съм Козирог“, казва Йончева в интервю за в. „Стандарт“. Критиката е безапелационна в оценката си: „На сцената обаче имаше само една звезда – Соня Йончева“ („Ню Йорк Таймс“). През януари 2015 г. Йончева замества Марина Поплавская в ролята на Виолета Валери от „Травиата“. Виолета не е нова роля за българката. Няколко месеца преди това тя пее „Травиата“ в Куала Лумпур, в Берлин и близо до Париж. Обиколила е и местата в Париж, където е живяла героинята на Дюма от „Дамата с камелиите“ – Мари Дьоуплеси. След изпълнението на Йончева в Мет публиката и критиката са във възторг. „Тази певица е толкова млада, а толкова перфектна, че дори

е малко несправедливо. Даже червената рокля ѝ помагаше – падащите презрамки разголваха съблазнително раменете ѝ“ (New York Observer). В началото на годината модното списание „Вог“ посвети на изгряващата певица статия с красива фотосесия. Соня Йончева първоначално замества и във Виенската опера – през май 2014 г. пее Маргарита във „Фауст“ вместо Анна Нетребко. Месец преди това изпълнява същата роля в „Ковънт Гардън“ и в „Гардиън“ я нарича „една нова звезда“. Джилда, Мими и Виолета са три главни роли в Мет, които талатливата българка получава изненадващо – като низ от щастливи случайности. Тя прегръща своя късмет и през септември ще открие сезона на „Метрополитън“ с Дездемона от „Отело“ – роля, в която ще бъде титулярка. Всички представления от 3 октомври 2015 г. до 30 април 2016 г. ще се излъчват пряко в рамките на „Метрополитън опера: на живо от Ню Йорк“. „Най-същественото, което научих след „Опералия“ беше, че не е важно да спечелиш. Важно е да защитиш

Соня Йончева в ролята на Мими от „Бохеми“ в Метрополитън

Соня Йончева

титлата си и винаги да си на ниво, във форма и наясно какво правиш“, разказва Соня пред „Ню Йорк Таймс“. Младата певица вече има сключен дългогодишен контракт със звукозаписния гигант Sony Classical. В началото на 2015 г. Йончева издава дебютния си албум за Sony Classical „Paris, Mon Amour“ с произведения на Офенбах, Масне, Гуно, Верди и Пучини. „Франция е първата страна, която ми даде шанс. Тук направих първите си крачки на голямата сцена...“, споделя тя по повод първия си албум. Йончева е номинирана за най-добра певица в престижните Международни оперни награди 2015. На 5 април тя имаше концерт в зала „България“ под диригентството на съпруга си Доминго Гарсия Хиндоян. На сцената пее с брат си – тенорът Марин Йончев, победител в първото издание на тв шоуто Star Academy. Календарът на българското сопрано е вече изпълнен с ангажменти в близките пет години. Концертът на Соня Йончева в Прага е на 11 юни 2015 г. в Сметановата зала на Obesní dům под диригентството на Франческо Чампа и включва творби на Масне и Пучини.

Мария Захариева

Соня Йончева

Соня Йончева

е родена в Пловдив през 1981 г. Завършва Музикално училище в родния си град с пиано и пеене (в класа на Нели Койчева). През 1999 г. напуска България и продължава обучението си в Женевската консерватория в класа на Даниел Борст. По-късно получава специалната награда на Женева. Соня Йончева получава и специалната награда от фестивала „Les Amis“ за ролята на Фиордилиджи от „Cosi fan tutte“ в Екс ан Прованс през 2007-а, както и стипендии от швейцарски фондации като „Мозети“ и „Хаблицел“. След участието ѝ в академията за млади певци „Jardin des Voix“ през 2007 г. под ръководството на диригента Уилям Кристи, Соня Йончева получава ангажменти за фестивала в Глендбърн, в Лондон, в Швейцарската национална телевизия и радио, в Театъра на Шатле. Пее

в Ла Скала – Милано, Националната опера – Прага, в Монпелие, Лил, Ню Йорк, Цюрих, Париж, Франкфурт, Брюксел, Мадрид, Лисабон, Москва, Санкт Петербург, Копенхаген, Дортмунд, Хамбург, Мюнхен, Женева и др. Първата ѝ изява в Прага е на 1.11.2008 г. в Народния театър. С Les Arts Florissants под диригентството на Уилям Кристи Йончева участва в рамките на фестивала „Есенни струни“ в операта на Жан-Филип Рамо Les Indes galantes. През 2010 г. Соня е победител в най-известния оперен конкурс в света „Опералия“, организиран от Пласидо Доминго в театър „Ла Скала“ в Милано и е удостоена със специалната награда „Cultur Arte“. В парижкия театър „Шатле“ партнира на Стинг в модерната опера „Добре дошли при гласовите“ („Welcome to the Voice“). През ноември и декември 2012 г.

гостува като Олимпия от „Хофманови разкази“ в парижката зала „Плейел“. На 21. 6. 2013 г. дебютира във Виенската държавна опера в „Ромео и Жулиета“ от Гуно под диригентството на Пласидо Доминго. Септември същата година е Лучия в едноименната опера на Белини в Парижката опера, а на 21. 11. 2013 дебютира като Джилда от „Риголето“ в „Метрополитън“. През сезона 2013/2014 гастролира в Баварската опера в Мюнхен (Виолета), в Берлинската опера (Донна Анна) и „Ковънт Гардън“ (Маргарита), Сан Франциско (Виолета). Участията ѝ през 2015 г. са като Виолета в „Ковънт Гардън“ и „Метрополитън“, Фиордилиджи в Мюнхен, Лучия в Цюрих, Дездемона в „Метрополитън“ и др. Омъжена е за венецуелския диригент Доминго Гарсия Хиндоян. Има шестмесечен син Матео.

Смъртта преследва мъжете, които обичат Дора Габе и Елисавета Багряна

Новооткрит документ реабилитира Багряна по отношение на делото срещу Вапцаров

Двете фатални жени и поетеси в българската литература Елисавета Багряна и Дора Габе споделят един и същ вкус както към мъжете (неведнъж са имали едни и същи мъже), така и към словото, астрономията и хубавите дрехи.

Дора Габе и Елисавета Багряна

Като поет Дора израства под крилото не на друг, а на гениалния Яворов, с който има интимна връзка, обвита в мистерии и тайни. Той дори ѝ прави предложение за женитба, но тя заминава да учи в Женева. Междувременно едни сплетник отравя връзката им и когато отново се срещат, закаднелата Дора Габе е попарена, когато Яворов ѝ показва снимката на Мина. И тя бързо открива мъжа на живота си в лицето на младия литературен критик Боян Пенев и се омъжва за него. Любим университетски преподавател и харизматичен мъж, той обаче привлича студентките и често се поддава на изкушенията, които му се предлагат. Отношенията между съпрузите охладняват и двамата се разделят. Междувременно в полезрението на Боян Пенев се появява Елисавета Багряна. Тя напуска своя съпруг, но месец преди брака развод-

ното дело с Дора Габе, Боян Пенев неочаквано умира след операция на апендицит.

Смъртта на мъжа, когото силно обича, е голям удар за Багряна. Преди това двамата са имали бурна и страстна екскурзия във Франция, жадували са да заживеят официално заедно. Дълги години след това спомените за Боян Пенев продължават да бъдат двигател за раждането на едни от най-емблематичните стихове на поетесата.

Архивите показват, че още един мъж обвързва с невидими нишки Дора Габе и Елисавета Багряна: Йордан Йовков. Като млад учител в Добруджа той е приятел на Израил (наричан Сеня), брат на Дора Габе, и по-късно ѝ споделя, че именно от нея се вдъхновява за образа на своята Нона. Но елегантната поетеса с лебедова шия е само платоничен идеал за него. Ис-

тински възторжен е малко по-късно, когато среща Елисавета Багряна. Той е като омагьосан от снежнобялото ѝ лице с изящни черти; от дързостта ѝ да жадува за собствена кариера – шокираща амбиция за времето. Йовков искрено вярва в таланта на младата Елисавета Белчева и затова ѝ съдейства, за да публикува първите си стихове в сп. „Съвременна мисъл“. Но Багряна усеща, че той не е точният мъж за нея, убедена е, че двама творци, вечно витаещи в облаците, не могат да създадат стабилен дом. Затова дава ръката си на капитан Иван Шапкарев, син на известния фолклорист Кузман Шапкарев. Бракът им изглежда хармоничен до деня, в който Багряна разбира, че тетрадката със стихове, която крие под покривката на кухненската маса, е изгорена от съпруга ѝ. Да бъде само домакиня, без да може да твори, ѝ изглежда пострашно от затвор и затова избира скандална за времето си стъпка – да се разведе.

Всяка от двете поетеси копнее да открие онази любов, която е чувствала към Боян Пенев. Но и двете признават, че такива личности се срещат твърде рядко. Съдбата е немилостива към тях: дарява ги с хармонични връзки години по-късно. Кокетното остроумие на Дора Габе пленява чешкият поет Витезслав Незвал (който после признава, че харесвал и Багряна). Преди това тя е заслепена от Йордан Стубел, но отказва да се омъжи за него и това предопределя краха на връзката им. За повторен брак се решава едва през 1940 г., когато среща дипломата Тодор Христов – посланик на България в Съветския съюз, който я впечатлява с лазурния си поглед и доброта. Христов е поредният мъж,

зашеметен и от двете поетеси. Но приятелството му с Багряна е било 30 години по-рано, през 1910–1911 г., когато е директор на училището в с. Афтане (дн. Недялко), където младата Елисавета преподава за една година. Този факт не тревожи Дора Габе, която е убедена, че той е нейният идеален избор. Но злата орис отново ѝ нанася удар: дипломатът умира малко преди сватбата им. Още една утайка вгорчава сърцето на Багряна след несполучливата ѝ любов с Матвей Вълев. Двамата се разбират перфектно, обаче той има точно този недостатък, който тя не приема – страстта към алкохола. Малко преди връзката си с Вълев тя е смяяна от дръзкия чар на сръбския поет Раде Драйнац, но любовта им е колкото шеметна, толкова и кратка.

От душевните катаклизми на двете поетеси ги избавят неколцина приятели. Един от тях е Александър Ликов – публицист, владеещ 8 езика, който помага на Дора Габе в моментите, когато се чувства най-самотна, болна и изоставена от всички. Именно тя го запознава с Елисавета Багряна, за която това се оказва един от най-щастливите мигове в живота ѝ. Ликов вдъхновява Багряна за някои от най-хубавите ѝ стихове, а бракът им е изпълнен с хармония и топлина. Но за съжаление, се оказва кратък – Александър умира 10 г. след сватбата, през 1954 г., малко преди да бъде изпратен като посланик в Израел. Преживените болки сближават двете поетеси, които имат много общи теми, свързани с работата си. Затова спомените им не налагат ледена враждебност между тях. Естествено, те не могат да забравят миналото си, но успяват да избегнат пиперливите свади и да постигнат завиден баланс в отношенията си. Пред хората се отнасят с аристократично великодушие една към друга и мнозина дори забравят, че някога са имали ненавистно съревнование за сърцето на един и същи мъж.

В новата книга „Обич безумна и свята“ (изд. „Персей“, съст. Людмила Габровска, худ. Ралица Денчева), фокусирана върху любовните истории на двете поетеси и любовния им триъгълник с Боян Пенев, тримата сами „разказват“ за драматичните си чувства чрез

включените стихове, писма и мемоарни откровения. Но в книгата за пръв път излиза наяве един документ, реабилитиращ Багряна относно участието ѝ като свидетел в делото срещу поета Никола Вапцаров. Тя е поканена като свидетел в съда, за да даде показания за творчеството на Вапцаров и нейното прословуто кимване с глава дълги години ѝ носи упреци, че не е помогнала на поета и едва ли не тя е произнесла смъртната присъда над него. В началото на 60-те години, когато се разшумява около това, Багряна сама обяснява случая в писмо до вестник „Народна армия“. Това писмо бе открито от актрисата, певица и поетеса Нона Йотова в архива на баща ѝ – писателя Кръстьо Кръстев, който по онова време е главен редактор на вестника.

„След полагане на клетвата председателят на съда ми каза – на въпросите, които ще ми се зададат, да отговарям само с „ДА“ или „НЕ“. Законно ли е било това ограничение, не знам, но така беше.

Не мога, сега, след двадесет години, да повтора точно, дума по дума, зададените ми въпроси, но по смисъл бяха такива: 1. Познавате ли поет Никола Вапцаров? 2. Вие лично цените ли поезията му като художествено постижение? Представлява ли тя принос в българската литература?

На трите въпроса отговорих гласно „Да!“, което потвърждавах и с обичайното си кимване с главата“ – пише

Багряна с внучката си Елисавета Шапкарева

Елисавета Багряна в този документ. На премиерата на книгата в къщата музей „Вапцаров“ в София Нона Йотова показва оригинала на това писмо, а Националният литературен музей извади от архивите си реликви: ръкописа на Багряна „Сказка за Бретан“ (където изживява страстни дни с Боян Пенев), шалове и визитки на поетесата, писалището, на което Боян Пенев написва монументалната си „История на новата българска литература“, непознати снимки и вещи на Дора Габе, сред които и прочутият ѝ парфюм.

Пламен Томев

Двете поетеси с Йосиф Видмар в Будапеща, 1932 г.

П.К.Яворов до Дора Габе

В това писмо Яворов разкрива най-съкровените си вълнения, което е необичайно за него. Както споделя колегата му Емануил Попдимитров, той е „скъп на откровения“. Впрочем, снимката, за която споменава, е най-ценната вещ в стаята му. Когато дипломатът Петър Нейков му отива на гости, той вижда покъщнина, която „сякаш е купена набързо от битпазар“. „Така живее българският поет!“, оправдава се Яворов. Вместо украшения той е сложил снимката на Дора, която по-късно е заменена с портретите на Мина Тодорова и Лора Каравелова...

София, 10 юли 1905

...А защо говорите, че „ние неволно станаме приятели“? Аз нямаше да Ви забележа това, ако „неволното“ беше останало за Ваша сметка, – ако не бяхте казали „ние“. И аз съм щастлив, че ме наричате свой най-близък приятел. Няма ли да бъде неуместна декламация, ако Ви стисна ръката и заявя, че никога няма да Ви дам повод да се разкаете за това? Колкото се отнася до неравенството, което подмятате, аз се отказвам да Ви разбера. Дали не го виждате в обстоятелството, че Вие сте жена, а пък аз – мъж? Или в това още, че Вие имате натура, при която и да бихте желали да направите зло, ще пипате с пръстите на ангел, а аз – и да искам да помилювам човека, пак ще го удуша? Но вместо да говорим

тия излишни работи, позволете ми да оставя за минута писалката и да погледам портрета Ви, дано по-лесно си представя оня „дявол“, който, както пишете, сте станали от слънцето...“

Вашия Яворов

„Ти си още голокрило врабче! Не бързай да печаташ стихове!“, съветва я Пенчо Славейков през 1908 г. Но въпреки това Дора решава да издаде дебютната си стихосбирка „Теменуги“ през същата година. Творбите ѝ са редактирани от Яворов и са наречени на цветята, които той ѝ праща всяка сутрин. Те предизвикват лютата завист на нейните приятелки, които ѝ подмятат: „Аман от тези теменуги! Защо не ти изпрати нещо за ядене, поне да хапнем?!“. Но Дора Габе, разбира се, знае, че чувствата, скрити дори зад най-обикновените полски цветя, са по-ценни и от най-скъпите деликатеси.

И чаках аз с измъчено сърце,
към щастието поглед устремила –
и чаках го с копнеещо сърце –
сърце ми жажда беше изсушила.

И то дойде и с ангелска ръка
в душата ми натегнатите корди
поглади тихо – с ангелска ръка –
и дивни се понесоха акорди.

И то дойде. Затворила очи –
от рози дъх аз сецах възхитена;
в неземан сън, затворила очи,
неземан химн аз слушах упоена.

Дора Габе

Боян Пенев до Дора Габе

Първото писмо на Боян Пенев изненадва Дора Габе с прямотата си и смелостта, с която той признава чувствата си ...

„Пишеше ми такива писма, че раздялата с него беше невъзможна, защото значеше смърт – спомня си тя. – Можех ли да я причиня аз? Оженихме се, но аз не бях щастлива. Моето чувство към Яворов беше много силно и Боян Пенев знаеше това и много тежко го понасяше“. Ревността му е голяма и го прово-

кира да признае в дневника си, че влиянието на Яворов над жените се дължало само на „ориенталската му необузданост“. Въпреки това между двамата се създава приятелство с чести разговори и философски спорове. Подмолната ревност не им пречи да излизат четиримата със съпругите си на разходки извън София – преди повече от 100 г. това означавало районът около днешния бул. „Цариградско шосе“.

Срещу 9. IX. 08. След полунощ

Слушай – аз те обичам! Вложи в това обичам всичко хубаво, всичко желано, което би могла да си помислиш, което би могла да мечтаеш, което влагахме преди няколко часа. Аз те обичам. Преди да те срещна, никога и никого не съм обичал. Нашата среща не е една случайност. Това пък е моето предчувствие. Аз чаках, аз предчувствах тая среща, преди да те познавах, преди да бях чул името ти. Аз съм дълбоко убеден, че това си ти!

...Дора, аз видях сълзите ти – ела, в мен живее непресушила енергия и здрава воля – никога няма да ме видиш сломен и обезнадежден. Аз прекарах един цял живот съвсем сам, работих, борих се, калих душата си. Животът никога не ме е плашил – най-много съм го презирал, когато е бил най-суров и жесток към мене. Никога не съм избягвал или заобикалял пречките, които ми е поставял той, винаги само на себе си съм се облягал – защото винаги исках да се чувствам бодър и силен... Аз исках да дам някому нежност и силата на душата си. Аз чаках – тъй дълго! Ти все не идваше. Аз те чаках тъй мъчително. Никога ли не почувства ти това? Ако се разминем сега, никога вече няма да се срещнем тъй близки. Онова щастие, за което ти бленуваше, е тъй възможно! Остави ме да бъда самоуверен пророк!...

Елисавета Багряна

Интересно е как упоритостта на един влюбен мъж може да промени литературата на цяла държава. Не се знае дали Багряна би станала поетеса, ако веднъж в дома ѝ не се отбива Йордан Йовков. Увлечен по нея, той ѝ казва: „Няма да си тръгна,

докато не ми дадете да прочета
Ваши стихове!“ За да избегне разпра-
вията, тя му дава своята тетрад-
ка. Йовков не само я прочита, но
и занася нейни стихове за публику-
ване в сп. „Съвременна мисъл“. Това
окуражава Багряна да следва винаги
зова на сърцето си – „волна птица
в клетка“, особено по времето, кога-
то свекърва ѝ забранява да излиза
сама от къщи.

Зов

Аз съм тук зад три врати заключена
и прозореца ми е с решетка,
а душата, волна птица в клетка,
е на слънце и простор научена.

Пролетни са ветрове полъхнали,
чувам гласове призивно ясни.
Моя плам непламнал ще угасне
в здрача на покоите заглъхнали.

Разтроши ключалките ръждясали!
Дай ми път през тъмни коридори!
Неведнъж в огрените простори
моите крила са ме понасяли.

И ще бликнат звукове ликуващи
от сърцето трепетно тогава...
– Но зад тези три врати, сподавен,
моя пламнал зов дали дочуваши ти?

Елисавета Багряна

Боян Пенев до Елисавета Багряна

През януари 1925 г. Багряна е тол-
кова болна, че разпределя на кого
да бъдат раздадени дрехите ѝ, след
като умре. По това време все още
живее със съпруга си и няма как да
известят Боян Пенев за страданието
си. Той разбира от сестра ѝ и веднага
ѝ пише:

1 март 1925 – неделя

...Никой не ми каза, че си тежко бо-
лна. Много късно узнах. Но през цяло-
то време, когато си била най-зле, аз
имах лоши предчувствия и прекарах
няколко мъчителни дни.

...Какво не бих дал да можеш да те
видя. Ще бъда най-щастливият
човек, когато един ден отново
дойдеш при мен. Сега вода още по-
самотен живот. Нямам желание да
се видя дори с тия, които смятах
близки. А когато случайно ги срещна,
мъчително ми е да разговарям с тях:
чувствам, че всички наоколо са ми

чужди. Ти – Лиза – не приличаш на
никого от тях – ти си съвсем друга.
Наистина ли си съвсем друга? Тъй
ясно те виждам в усмивката ти,
в мълчанието ти.

...Мило, скъпо дете – когато ми-
слиш за мен – само за мен – и за нищо
друго – ти знаеш, че те обичам.
Досегашните ми срещи с близки
имаха смисъл повече за тях, откол-
кото за мен. А тая среща – нашата
– има смисъл и за мен. Понякога ми се
струва, че ти ще спасиш вярата ми.
Другите поставяха прегради между
мен и себе си: своята амбиция, пре-
дубежденията си, недоверието си,
страхът си. Безсмислено измъчвах
и мен, и себе си. Твоето отношение
към мен е съвсем друго. Обичам тво-
ето спокойствие. Въпреки всичко –
ти никога не губиш равновесие.
...Аз те открих, тъй както някой
открива някоя звезда, някоя нова
земя. Затова искам само аз да се гри-
жа за теб – и все не мога да разбера,
че живееш някъде другаде, че други
се грижат за теб, други те навес-
тяват. Но те виждат другата Лиза
– не моята. Затова и не ревнувам:
това, което е мое, никой не може да
ми го отнеме.

...Лиза, ще ми повярваш ли, че
в целия свят нямам друг близък
освен теб. Единствената ми хубава
и радостна мисъл е мисълта за теб.
Мъчно ми е само, че не мога да те
виждам. Нали ще ми пишеш пак?
Целувам те много!

Багряна е толкова зашеметена от
любовта си с Боян Пенев, че след
като решава да напусне завинаги
съпруга си, събира багажа си в един
куфар и дори не успява да си вземе
всички книги и вещи. В тези дни не
се вижда с Пенев, но той ѝ споделя,
че веднъж, както лежал в леглото,
видял неочаквано да се появява бяла
светлина до него и бил убеден, че
това е частица от Елисавета и от
нейната любов.

Любов

Кой си ти, на моя път застанал,
моя сън от клепките прогонил,
моя смях от устните откъснал?
И магия някаква ли стана?
Виждам те на старите икони,
чувам те в съня си нощем късно:

Дора Габе

гледаш ме с очи на похитител,
а в гласа ти всеки звук ме гали.
Кой си ти, в духа ми смут запалил –
Мефистофел ли, или Кръстител?

А сърцето мое доверчиво
пее – птичка в цъфнала градина,
пее – и нарича те: Любими.
И покорна, шепна аз щастлива,
както на Исуса – Магдалина:
– Ето моите ръце – води ме!

Елисавета Багряна

„Лавина“ е своеобразна хроника
на любовта ѝ с Боян Пенев, която
ѝ носи тайфун от сълзи, нежност,
екстаз и самота.

Лавина

Аз няма нищо да говоря
и нищо няма да те питам.
Говори доста твоя поглед морен
и твоето лице изпито.

В гнета на безизходност пълна
безумна любовта ни пламна
и ний оставихме да ни погълне
мигът на радостта измамна.

И в треската, що ни убива,
като слепци в нощта се дирим
и по-невъзвратимо ни опива
вихрушката, която свири...

И нека тътне помежду ни,
да рухне бялата лавина,
смъртта с любов ще ни целуне
там долу, в бездната раззинала.

Елисавета Багряна

Седми фестивал на българските филми

От 5 до 11 февруари в Прага за седми път чешките познавачи и ценителите на световно-то кино, както и жадуващата за контакти с родната култура българска диаспора, имаха удоволствието да се срещнат с навярно най-доброто, създадено през миналата година от българските кинематографисти както в игралното, така и в документалното кино. Инициаторът на това събитие – Българският културен институт, с всяка изминала година се стреми да предлага нещо ново. В резултат от Дни на българското кино в началото, тези срещи от две години прерастнаха в интересен, налагащ се в културната панорама на чешката столица фестивал. Най-радващото е, че тази година сред организаторите е и Посолството на Република България в Чешката република.

Честта да открие фестивала на сцената в кино „Луцерна“ бе предоставена на посланика на Република България в Чехия, г-н Лъчезар Петков. В своето слово той подчерта своеобразното възраждане на българското кино през последните няколко години, като посочи активното му участие в международни кинофестивали и десетките награди,

с които то е отличено, което говори за високо признание и солидно присъствие на световната киносцена. Г-н Петков напомни, че тази година българското кино отбелязва своята стогодишнина, на която е посветен и седмият фестивал. По този повод в програмата присъства нещо ново и вълнуващо – рубриката *Im memoriam*, в която бе показан

„Козият рог“, за да напомни за неговите създатели – режисьора Методи Андонов и оператора Димо Коларов, възпитаник на пражката филмова академия. Като следващ бонус можем да посочим и съпътстващите фестивала мероприятия – фотоизложбата на Александър Иванов, експонирана в салона на Европейския дом, където се прожектираха документалните филми, а във фоайето на „Луцерна“ – „Вино и рози от България“, с възможност да се купи козметика на базата на прочутото българско розово масло и да се опита добро българско вино. В двата дни общуването с навярно най-известните в света български продукти бе съпроводено от филмова музика на Стефан Вълдобрев.

Показаните нови игрални филми бяха три, подбрани от селекцията на 32-ия фестивал на българското кино „Златната роза“: „Съдилището“ на режисьора Стефан Командарев, „Живи легенди“ на режисьора и актьора Ники Илиев и „Виктория“ на режисьорката Майя Виткова. И тримата режисьори бяха гости на фестивала. Пред всяка прожекция всеки от тях говори накратко за творбата си, а след прожекцията в кафенето на кино „Луцерна“ зрителите имаха възможност да общуват и споделят впечатленията си с тях. Споменатите филми, макар и твърде различни един от друг, имат своето място в програмата на фестивала. Чрез тях бе показана сегашната пъстрота в българското кино, както и тенденциите в бъдещото му развитие.

„Съдилището“

Неслучайно за откриването бе избран филмът на Стефан Командарев „Съдилището“. Режисьорът, след успешния „Светът е голям и спасение дебне отвсякъде“, за втори път гостува на фестивала в Прага и отново с филм, донесъл отличия за създателите му и авторитет за нашето съвременно кино. „Съдилището“ е определен като най-добър игрален филм от фестивала „Златната роза“, а Асен Блатечки печели наградата за най-добра мъжка роля. Признание заслужават и останалите творци от екипа, операторът – Красимир Андонов, актьорите Мики Манойлович, Ованес Торосян, Ина Николова, Параскева Джукелова, Васил Василев-Зуека. Особена заслуга за емоционалното възприемане на филма има и великолепната музика на Стефан Вълдобрев.

Филмът определено ми хареса, такова кино ме радва. Направен талантливо, без провлаченост и самоцелни кинохватки, с ритъм, мярка и послание, което определено стига до зрителя. Историята, разказана убедително, професионално, не е измислена, сам режисьорът сподели, че първоначално е снимал документален филм по действителен случай. Мястото на събитията е затъnten, днес забравен от Бога край на България, някъде над Рудозем в Родопите. „Съдилището“ наричат позната по ония места висока отвесна скала, от която още от средновековието са хвърляли в пропастта осъдените на смърт, тя е и избрана за финална арена в съдбата на киногероите. Главният от тях е все още млад баща, който след смъртта на обичаната си съпруга трудно търси път към сина си. Заложил дома си, за да се опита да спаси от рака болната си съпруга, останал без работа, за да плати и сумата, която дължи на банката, той е принуден да вземе участие против моралните си устои в незаконното превеждане на чужденци от Турция през България за Гърция. Зад всичко това стои и най-вече печели мръсни пари, бивш офицер от някогашната близка гранична заграда, който изнудва и манипулира главния герой заради една тъжна история от недалечното минало. През осемдесетте години много немци от тогавашната

ГДР са опитвали да преминат през нашата граница в Гърция и мнозина от тях са убити от нашите граничари в изпълнение на тогавашния си патриотичен дълг. Един от тези неволни убийци, заставен да стреля от спомнатия офицер, е и нашият герой, по това време граничар, който е измъчван от терзания на съвестта и не може да забрави случилото се. Това е и канавата, върху която постепенно се разкриват подробности и се решават взаимоотношенията му с бившия офицер и със сина му. Развързката идва от само себе си. При поредната акция, в която по стечения на обстоятелствата взема участие и синът, групата е забелязана от граничните служби, и след драматичен сблъсък на главния герой с неговия зъл дух от миналото, последният, като акт за макар и закъсняло възмездие, полита в пропастта. Тъжна история, но поднесена професионално и естетически талантливо, с органична игра на актьори, невероятно раздвижена и мащабна камера сред красотите на Родопите, както и хармонично вписваща се музика.

„Живите легенди“

Вторият филм „Живите легенди“, означен като комедия, показва друга, по-весела страна на нашето кино, макар че в него повод за смях и някакво особено остроумие трудно могат да се открият. Най-веселото за мен се оказа фактът, че той е отличен с награда за чуждестранен филм някъде в Америка. Това не ме учудва,

та той е направен по всички евтини и познати клишета на типа американско кино, с което последните два десетина години телевизията ни залива и което има една единствена цел – да развлеча. Видимо и у нас той е постигнал своето – филмът получава наградата на публиката „Златната роза“. И защо не. Много българи, натоварени от невеселото си ежедневие, явно искат да видят някаква друга, по-розова България. Дали обаче си дават сметка, че това, което им се показва, не може да бъде в България, колкото и да напругат въображението си. Та Балчик е показан така, сякаш е във Флорида, на гръцки остров или някъде из Италия. Съдейки и по първия му филм, режисьорът и сценаристът Ники Илиев, явно има слабост към силно измислените истории. А инак си личи, че прави добро, грамотно кино. И този път е снимал съпругата си и приятелите си от предишния филм, и този път за флънга е поканил и чуждестранен актьор, сега това е известният у нас от сериала „Октопод“ Микеле Плачидо. В разказаната балчишка приказка няма да откриете нищо изненадващо. Млад, успешен близнец след злополука, получава временна амнезия, паметта му се простира до абитуриентските му преживявания и приятелите съученици. За да си я възвърне, един от тях, вече лекар, го придружава до родния град, с надеждата, че срещите със старите приятели ще му помогнат някак. Когато разбира,

„Живите легенди“

че е богат, нашият герой като вълшебник започва да прави щедри подаръци и да реализира мечтите на някогашните си съученици. Но паметта се завръща и той отново става такъв, какъвто е бил – в главата калкулатор, в сърцето – портфейл. Е, и понеже е по американски, трябва да има и хепи енд – приятелите му намират начин да го върнат в Балчик и той да се откаже от продажбата на бащиния си дом, който, то се знае, стои самотен, романтичен, едва ли не на самия морски бряг. Е, който познава сегашния облик на нашето Черноморие, едва ли ще повярва, и тук най-после вече може и да се посмее. Прекалено съм саркастичен към създателите на филма, но иначе разбирам, че то и киното си е бизнес и тук опира до пари. Нали някой трябва да гледа направения филм и той да си възвърне вложените средства, а и да докара печалба отгоре. Така де, комерсиално кино има навсякъде, защо не и в България. От сърце пожелавам на младите творци да постигнат желаното, а по-късно, с добре спечелените пари да направят и сериозен филм, оцеляващ във времето. Защото талант и професионализъм не им липсват.

„Виктория“

Третият филм „Виктория“ на младата режисьорка Майя Виткова представя друга нагласа, характерна за световното кино откакто съществува. Наричат го елитарно, защото обикновено то не се приема от широката публика, но е носител на нови тенденции и стилове, експериментира, провокира и тласка напред търсенята и осъвременяването в кинопродукцията. Наричат подобни филми и „фестивални“. В нашия случай съвсем уместно. Още преди да бъде показан в България, дебютният филм на Виткова тръгва по света и жъне успехи. Приятно изненадан, видях на интернет, че е представял родната ни кинематография на някои от най-големите кинофестивали в света: в Берлин, Гьотеборг, Амстердам, Кан, Мюнхен, Вашингтон, Карлови Вари, Ирландия, Русия, Ротердам. С награди си тръгва от Сиатъл, Люксембург, Унгария, Полша, Румъния. А това както за младата режисьорка, така и за българското кино си е безпо-

рен успех.

И в този филм се срещаме с недалечното минало, но тук то не тежи като воденичен камък, напротив главната героиня си живее в меда на тоталитарния режим. Разказаната история е доказателство на българската пословица „Роди ме мамо с късмет, па ме хвърли на смет!“ Виктория се ражда без пъп и е обявена за бебе на десетилетието, поради което лично бай Тошо ѝ става нещо като кръстник. Оттук и всички екстри в детството на героинята, често на фона на документални кадри от осемдесетте години. Идва времето на промените, което се приема различно от майката и дъщерята и усложнява отношенията между тях. Започва великото преселение на българите по света, което явно няма да подмине и нашите героини – дали в бягство от досегашното си „аз“ или бягство от родината. Събитията във филма са основно фон в съдбата на героините, търсенията му и силата му са по-скоро в психологизма и своеобразната дисекция на женския характер. „Виктория“ може да се нарече и женски филм, като се има предвид, че режисьорката е снимала по собствен сценарий. В това няма лошо, не искам да бъда обвинен в антифеминизъм. В изказа на режисьорката ясно личи почеркът на документалиста. За да избяга от него, тя прибегва и към експерименти от рода на визии в сюрреалистичен план, чиито сцени на места леко отегчават. Но в общото си звучене, с естетиката си, с убедителността на великолепните актриси Ирмена Чичикова и Дария Виткова, както и на целия актьорски състав, с динамичната камера на Крум Родригес,

„Виктория“ защитава един достоен професионализъм, който заслужава адмирации.

Документалните филми бяха представени отново в киносалона на Европейския дом. Първият документален филм „Аз съм домашен ученик“ на Ралица Димитрова бе за самостоятелното образование вкъщи – за или против. Вторият бе „Живот почти прекрасен“ на Светослав Драганов, разкриващ историята на трима братя от софийско семейство, които са от една майка и трима различни бащи, но с общ вкус към живота. Фестивалът приключи с документа на Светослав Стоянов „Последните черноморски пирати“. Филм за хората, които са се вкопчили в последните оцелели ненаселени романтични къччета на нашето Черноморие и който е определен като, цитирам: „съвременна трагикомедия за съкровищата, които търсим, и онези, които намираме“. Не се спирам подробно на тези филми, тъй като не успях да ги видя. Но познавайки видяното досега от нашите документалисти, както и прецизността и вкуса на организаторите при селекцията, дълбоко съм убеден, че показаните филми са се радвали на безспорен успех и са доставили истинско удоволствие на всички, които са успели да ги видят. Аз се задоволих с цитата за съкровищата по-горе, която случайно прочетох някъде из рецензиите. Дано към подобни размисли за съкровищата в нашия живот ни провокира и следващият, осми по ред, фестивал на българското кино в Прага, който ще чакаме с нетърпение и радост!

Васил Самоковлиев

„Виктория“

1130 г. от смъртта на свети **Методий Славянобългарски**

Успение на свети равноапостол Методий, Учител и Просветител славянобългарски

Свети Методий бил роден брат на равноапостолния Кирил. В ранната си младост той бил военен и в продължение на десет години управлявал една славянска област. Когато почувствал Божието призвание, се отказал от високия си пост и постъпил в манастир, намиращ се на планината Олимп в Мала Азия. След време при него дошъл и Константин.

Князете на Моравия и Панония – Ростислав, Светополк и Коцел, поискали от византийския император Михаил трима проповедници, които да разясняват Христовото учение на славянски език. В техните земи християнството било разпространено отдавна, но проповедниците били немци, служели и проповядвали на латински, и Христовото слово и Божието Евангелие не били разбирани от народа.

Император Михаил и патриарх Фотий определили за това дело Константин Философ и брат му Методий. Но преди това двамата братя изнамерили богодадената славянска

азбука – глаголицата, превели на славянски Новия Завет и необходимите богослужбни книги, и заминали за Моравия.

По време на апостолската си дейност в Панония, Методий бил ръкоположен от папа Адриан и станал архиепископ на Панония и Моравия. Той пострадал много от немските свещеници. Бил оклеветяван по различни начини: пред местния княз, че открито говорел за неговия нечист живот; пред Римския папа, че искал да откъсне Панония и Моравия от неговия диоцез; пред Цариградския патриарх, че много се е сблизил с папата.

В преклонна възраст трябвало навсякъде да се явява лично и да изобличава клеветите. Накрая неговите клеветници успели и той бил затворен за две години и половина. Бил пуснат от затвора след строго нареждане на папа Йоан VIII. След всички скърби, като възложил цялата си печал на Бога, свети Методий с двама свои ученици свещеници започнал да превежда тези книги, които не успял да довърши с брат си. Заедно с учениците си той превел целия Стар Завет без Макавеевите книги, Номоканона (Правила на Светите отци) и светоотеческите книги (Патерик). Свети Методий започнал превода през месец март и го завършил на 26 октомври. Завършвайки превода, той въздал достойна похвала и слава на Бога и на свети Димитър Солунски, в деня на когото завършил труда си.

Когато приближило времето да получи покой от страданията и награда за многото трудове, го запитали: – Честни отче, кого ще посочиш за свой приемник?

Посочвайки Горазд, светителят казал:

– Ето мъж от вашата земя, право вярващ и добре знаещ латинските книги. Ако има Божия воля за това и любов от ваша страна, нека той да бъде моят приемник.

През Светлата седмица свети Методий дошъл в църквата, но от слабост не можел да служи, а само се

помолил за гръцкия император, за славянските князе, за клириците и за народа и казал:

– Гледайте ме, деца, до третия ден. На третия ден на разсъмване блаженият починал в Господа, в свещенически ръце с думите: „В Твоите ръце, Господи, предавам духа си.“ Това станало на 6 април 885 година. Отслужили на латински, гръцки и славянски и положили тялото в съборния храм във Велеград. За погребението се събрало голямо множество народ. Всички със сълзи изпращали своя добър учител и пастир, станал всичко за всички.

„Свети и честни отче! Споменавай в своите молитви и нас, които те призоваваме, и избавяй от всички напасти твоите ученици, разпространяващи Христовото учение и изобличаващи ересите, за да можем, като изпълним достойно своето звание в този живот, да застанем заедно с теб и твоето стадо от дясната страна на Христа, нашия Бог, и да получим от Него вечен живот. Защото на Него подобава слава и чест във вечни векове.

Амин.“

Жития на светиите, преведени на български език от църковно-славянския текст на Чети-минеите („Четьи-Минеи“) на св. Димитрий Ростовски.

Европа след Ялта –

освободена от Хитлер, поробена от Сталин

70 години след края на конференцията Чърчил – Рузвелт – Сталин

На 11 февруари 1945 година приключва тристранната конференция, проведена между Чърчил, Рузвелт и Сталин в Ялта на Кримския полуостров. Конференцията започва на 4 февруари. Само три дни преди това – на първи февруари 1945 година в София по заповед от Москва е извършено най-масовото, най-зловещото в европейската история избиране на държавни дейци. В неизвестен гроб са заровени регентите, министрите, царските съветници и 67 от народните представители на България – жертви на кървава политическа саморазправа, цинично наречена „Народен съд“.

Гърция – отървана в последната минута

Един месец по-рано – през януари, Гърция едвам е изтръгната (и то далеч не още окончателно) от кървавите ръце на комунизма. За целта лично Чърчил прекъсва семейните си коледни празненства и на 25 декември 1944 г. пристига в Атина, където защитниците на градския център, чуждестранните кореспонденти и британците са обсадени от седмици в хотел „Гран Бретан“ – без ток, без вода (освен бързо стопяващия се резерв на хотела), без достатъчно храна и мунициции. Хотелът е пренаселен и с местни бегълци, потърсили

спасение от комунистическия терор, видели с очите си масовите екзекуции и изтезания на цивилното население, което отказва да сътрудничи на ЕЛАС – военната организация на комунистическия гръцки „народен фронт“. Цели квартали на Атина са унищожени, избити и осакатени са над 11 хиляди души. Катастрофата е избегната в последния момент, когато по

настояване на Чърчил между Италия и Гърция се създава въздушен мост и в Атина пристигат 1650 самолетни пратки с оръжие и храна, а Четвърта британска дивизия, която е на път от Египет към Италия, е пренасочена по спешност към Гърция. Така, буквално в последната минута, Гърция е отървана на косъм от комунистическа диктатура. Съдбата на България е предрешена много преди Ялта – през септември 1944, когато Червената армия я завладява – и то ПРЕДИ всякакви споразумения на Сталин с Чърчил или Рузвелт. Съюзниците са поставени пред свършен факт.

Нарекоха го освобождение...

„Нарекоха го освобождение“, пише без горчив сарказъм един от най-обективните и ерудирани кореспонденти от времето на Втората световна война Волфганг Бретхолц в книгата си „Видях сгромолясането им“¹ и продължава:

„На 2 септември, превзела вече Румъния, Червената армия достига границите на България. Да ги прекоси, тя няма никакво право, тъй като за Съветския съюз България не е вражеска страна. В София все още се намира неговият дипломатически представител, чрез когото най-много би могло учтиво да се помоли българското

правителство да разреши транзитното преминаване на войските.“²

Бретхолц нарича „сатанински“ плана, който Москва замисля, за да се сдобие с „предлог“ за абсурдното обявяване на война на България и разкрива предателската роля на военния министър ген. Иван Маринов, който се оказва съветски агент и се противопоставя на незабавното обявяване на война на Германия от правителството на Муравиив.

„В кабинета на Муравиив – пише Бретхолц, – никой не подозира истинската му роля, съгласяват се с него и се задоволяват на първо време да оповестят неутралитета на България. По този начин се дава на Съветския съюз желанието да обяви война на България.“

България – „победена“ и „освободена“

„Това съобщение – продължава Бретхолц, – е толкова абсурдно, че както ми разказа един член на правителството на Муравиив³, първоначално не вярват на ушите си нито външният министър, нито останалите членове на кабинета“.

Междувременно войските на маршал Толбухин нахлуват в България и започват да окупират цялата страна. Сатанинската маневра на Москва се увенчава с успех по цялата линия. България е едновременно „победена“ и „освободена“ от Червената армия! Победена в една война, която трае само три дни и в която не се стига до нито едно сражение.

Освободена, без да има някой, от когото трябва да я освободят.

Но като „победена“ страна България следва да се подчинява на Съветския съюз и не може да се позовава на правата си на суверенна държава.

Като „освободена“ страна трябва да проявява въодушевена благодарност към Съветския съюз и да изпълнява неговите желания.

Англо-американците са изхвърлени от играта, преговорите за примирие

в Кайро са прекъснати...Бъдещето на България лежи окончателно в ръцете на Съветския съюз."

Един лист хартия, а колко съдби...

Точно един месец след съветската окупация на България – на 9 октомври 1944 г. Чърчил успява да си уговори среща със Сталин в Москва и именно там се разиграва прословутата сцена с листчето с процентите, предложено от Чърчил на съветския диктатор, а не на конференцията в Ялта, както обикновено се твърди.

„Вашата армия е в Румъния и България – казва Чърчил на Сталин и продължава: – Там ние имаме интереси, мисии и агенти. Нека не си пречим на дребно, като преследваме противоречиви цели. Що се отнася до Великобритания и Русия, какво ще кажете, ако имате деветдесет процента надмощие в Румъния, ние имаме деветдесет процента надмощие в Гърция, а в Югославия разполагаме с по петдесет.“ И докато изчаква превода, Чърчил написва на една половинка от лист хартия:

Румъния: 90% Русия, други – 10%;

Гърция: 90% Великобритания (със съгласието на САЩ), Русия – 10%;

Югославия: 50 на 50%;

Унгария: 50 на 50%

България: 75% Русия, други – 25%.

(вж Уинстън Чърчил, „Мемоари“, том 6, стр. 219)

В това набързо надраскано листче, Чърчил предлага на Сталин по равно разделено влияние за Унгария и Югославия и целта му е да бъде спасена поне Гърция от съветска окупация. За България, която ВЕЧЕ е окупирана от Червената армия, Чърчил предлага 75% влияние на СССР срещу 25% на западните съюзници.

Сталин светкавично се съгласява.

Както е известно от последвалите събития, той не спазва дори това споразумение.

Всъщност, много скоро не само Чърчил ще се убеди, че не може да се вярва на никакви уговорки и споразумения със Сталин и с комунистическите му марионетки по света.

Докаато през 1944–1945 англо-американските войски напредват бавно на Западния фронт, освобождавайки Франция за французите, Италия за италианците, Белгия за белгийците,

Холандия за холандците, то в същото време, – пише Волфганг Бретхолц, – Съветският съюз завладява за себе си Балтийските държави, Полша, Румъния, България, Унгария...

Такова е военното положение, когато представителите на двете западни демокрации Чърчил и Рузвелт се срещат със съветския диктатор в Ялта.

Небивала вълна на терор

Планът за съветското пробване на България, започнал с окупацията и с предварително уговорения и подготвен от превратаджиите Дамян Велчев и Кимон Георгиев военен метеж, следва своя ход с такава светкавична бързина и организираност, че политиките в България изобщо не успяват да

се огледат, и вече се виждат арестувани до един. Но дори в най-мрачните си предчувствия те не допускат невъобразимото, което ще се случи.

Бретхолц съвсем точно определя самообявилите се за „същински представители“ на българския народ членове на новосформираното ОФ-правителство или като съветски агенти, които отлично съзнават какво вършат, или като хора, които, без да се усетят отначало, са използвани като оръдия за провеждане на завоевателната политика на Сталин.

За жалост, когато се осъзнават, вече ще е късно – и не само за тях самите, но и за България.

Твърде скоро – продължава разказа си Бретхолц, – стана ясно защо кому-

Кой е Волфганг Бретхолц

Волфганг Бретхолц (1904 – 1969) е немски журналист, защитил през 1925 година докторат по право в Лайпциг с труда си „Печатът и правото“.

От 1925 до 1931 е редактор в различни вестници в Дрезден и Берлин, а от 1931 г. работи в легендарния „Берлинер Тагеблат“.

Заради множеството острокритични статии срещу нацистите и Хитлер е принуден да напусне Германия през 1933 г. и да търси убежище в Прага, където работи в редакциите на „Прагер Миттад“ и „Прагер Пресе“.

През 1939 г. напуска Чехословакия заради нацисткото нахлуване и отива в Полша, където работи като репортер за големи швейцарски и шведски вестници.

Поради избухването на Втората световна война и окупацията на Полша отново е принуден да бяга – този път в Румъния. След обиколка на още неокупираните балкански страни, отсяда в Турция

(Анкара), откъдето в периода 1940–1944г. е кореспондент на базелския „Национал – Цайтунг“ и на „Свенска Дагбладет“ – Стокхолм.

От септември 1944 до февруари 1948 г. Бретхолц отново обикаля Балканите и страните от Югоизточна и Източна Европа.

След комунистическия държавен преврат в Прага през февруари 1948

е принуден пак – за кой ли път(!) да бяга – този път под дъжд от комунистически куршуми, преминавайки нелегално границата между Чехия и Германия.

Кръгът се затваря – през 1933 бяга от нацистите в Германия, търсейки убежище в Прага, през 1948 бяга от комунистите в Прага, търсейки убежище в Германия.

„Бретхолц е не само брилянтен хроникьор, но и сърцат репортер, който често рискува собствената си безопасност, гмуркайки се във водовъртежа на един хаотичен свят, но творчеството му издържа на строгите изисквания на историографията“, казва за него колежата му Херман Бьошенщайн.

Всъщност, за това навярно допринеса и фактът, че Бретхолц е не само хуманист, демократ и правист, но и син на историк и директор на държавния архив в Брюн (днес Бърно) и че притежава завидна ерудиция и талант на полиглот.

В мемоарната си книга „Видях сгромолясането им“ (1955) той описва събитията, на които става очевидец като военен кореспондент и с нея се утвърждава като безспорно най-ерудирания и обективен политически репортер и анализатор. За нас, българите, са интересни не само вълнуващите му страници, посветени на България и на българските политици, но и цялостният обективен поглед на един чужд наблюдател, който описва заграбването на властта от комунистическите марионетки на Сталин в Източна, Средна и Югоизточна Европа.

нистите проявяват такава „скромност“ при подялбата на ресорите и овладяват „само“ вътрешното министерство и министерството на правосъдието.

В тогавашния начален стадий на тях не им трябваше нищо повече, освен тези две ключови позиции, за да развихрят с помощта на полицията и съдилищата онази небивала вълна на терор, която потопи цялата страна в кръв и ужас, страх и отчаяние...

Страхът от съпротива е логичен, защото комунистите в България нямат обществена подкрепа.

Затова именно се налага незабавно проведената безпощадна „чистка“ – за да бъдат предварително избити евентуалните противници на съветизацията на страната.

В тази кървава вакханалия, специално обучени тричленки от „наши комсомолци и комунисти“, както прилежно докладва Трайчо Костов на Георги Димитров в Москва, извършват десетки хиляди убийства без съд и присъда.

„Народна милиция“ по... московски образец

„От няколкостотин партизани, които действително имаше България – пише Бретхолц, – и многото хиляди, които сега се представят за такива, от старите комунисти, които бяха извадени от затворите, и от новите, които бяха надушили благоприятната обстановка, от престъпници, гангстери и дезертьори, които досега се бяха крили като мишки, вътрешният министър Югов изгради новата „народна милиция“. Тя беше организирана по Московски образец и замести старата полиция.

Именно милицията получава задачата да проведе онова „прочистване“, което привидно – подчертава Бретхолц – се насочва срещу „германофилски, фашистки и реакционни елементи“, но в действителност послужи да се отстранят сегашните и бъдещите носители на съпротивата срещу комунистите.

Един цял слой от населението – пише авторът, – политици, интелектуалци и търговци, индустриалци, висши служители и селски стопани, духовният елит на народа в градовете и селата, – трябваше да се ликвидира физически.“

„Народно въстание“ ли?

За разлика от Гърция, където (също като в Югославия) след окупацията избухва гражданска война и в хаоса всеки се бие срещу всеки, в България има едва 800 партизани, на които Сталин, разбира се, не може да разчита за завземането на властта чрез „народно въстание“ и затова ги използва единствено като съветска шпионска мрежа и за да извършват терористични акции на територията на страната си. Ето защо, когато в България комунистическите самохвалства за несъществуващо „народно въстание, организирано и проведено от Комунистическата партия на 9 септември“ стават прекомерни (въпреки че дори в документите на местните комунистически организации се употребява терминът „военен преврат“), Сталин не без презрение скастрия Георги Димитров и му казва в прав текст, че в България няма и не е имало никакво въстание, „а просто Червената армия завзе властта и я даде на ОФ-комунисти“!

Лъжи, лъжи, лъжи...

Повечето от тия новоизлюпени български „антифашисти“, които през 1940 г. настояват България да влезе в Тристранния пакт и които по време на т. нар. Соболева акция разпръскват стотици хиляди позиви из цяла София със следното съдържание: „Искаме съюз със СССР! Искаме съюз с героична и социално-прогресивна Германия“, на 9 септември 1944 даже не знаят какво става и голяма част от тях все още се крият по горите.

В същото време – също за разлика от Гърция, където крал Георг II е презиран и дори ненавиждан, защото заедно с министър-председателя и членове на правителството бяга от страната и изоставя Гърция на произвола на окупацията, гражданската война и чудовищния глад, отнесъл в гроба над 400 хиляди души (поради обстоятелството, че страната, която никога не е била в състояние да се изхранва от продуктите на собствената си бедна земя, изведнъж се оказва отрязана от всичките си отвъдморски притоци, вкл. и заради британската блокада), българите почти не усещат войната.

За разлика от гръцкия крал Георг и от югославския цар Петър (избягал

в Лондон заедно с превратаджията Симович), българският монарх цар Борис III се радва на народна любов и популярност, защото запазва страната си от окупация и същевременно успешно се противопоставя на натиска на Хитлер България да изпрати войски на фронта и да въвлече българите в бойни действия.

Това е разликата на България от Гърция и Югославия, подвели се по британските уверения за подкрепа, прегазени от германския окупатор и пламнали в братоубийствени граждански войни, в които националната съпротива срещу германските окупатори изведнъж обръща оръжието си срещу комунистическите партизани, дирижирани от Москва, виждаща в тях още по-голяма опасност.

Впрочем, комунистическите „кукуе“ така отвращават гърците, че Бретхолц, който през януари 1945 си тръгва оттам след гражданската война, пише: „Преди отпътуването ми от Гърция усетих радикалната промяна в настроението на гръцкия народ.

Широките маси бяха обзети от фанатична омраза срещу „кукуе“ и изпитваха страстно желание за мъст срещу авторите на гражданската война и убийците на заложници. Всичко това доведе дотам, че кралят, който по време на войната и непосредствено след освободението, нямаше и 10% подкрепа, ненадейно се превърна в популярна личност. Хората започнаха да искат връщането му. Гледаха на монархията като на най-надеждната крепост срещу комунизма.

Съпротивата, която доскоро бе славена и възхвалявана, стана за посмешище.

Диктатурата на Метаксас, която всеки бе осъждал, се окачествяваше сега като брод в историческия прелом, защото бе сразил екстремистката левица.

Хората започнаха да оправдават сътрудничилите с окупаторите, само защото комунистите искаха тяхната смърт.(...)

Стигна се дотам, че дори в оценката на фашизма се извърши поврат, след като хората видяха на какво са способни тези, които наричаха себе си антифашисти.“

Спекулативни са твърденията, че Съветският съюз е окупирал България,

защото била съюзник на неговия враг Третия райх.

Тези съшити с бели конци пропагандни лъжи за „виновността“ на България пред Съветския съюз се разпарят по шевовете само с няколко въпроса.

1. Не беше ли самият СССР съюзник на Третия райх в деня на подписването на Тристранния пакт от България на 1 март 1941 година?

2. Ако логиката за сътрудничеството на България с Германия е била в основата на съветската окупация защо през цялата война Съветският съюз запази дипломатическите си отношения с България?

3. Чудно и по каква логика тогава Полша и Чехия бяха наказани с оставането им под съветски ботуш? И по каква логика виновната за войната на Балканския полуостров Италия не бе „ощастливена“ със загуба на независимостта си?

Истината защо Съветският съюз обявява война на България, която не само не изпраща войски на Източния фронт, но и която през цялото време на войната въпреки протестите на Германия (и въпреки шпионската и подкрепящата терористични акции дейност на руските дипломати!), запазва дипломатическите си отношения със Съветския съюз, е отдавна известна, въпреки пропагандата. Всъщност, имперските ламтежи и безпардонната агресивна политика на Русия, била тя царска, съветска или постсъветска не са преставали никога.

Отстъпките пред Сталин в Ялта

За жалост – продължава с анализа си Бретхолц – вместо с общ и всеобхватен план за демократичното устройство на Европа след края на войната, Чърчил и Рузвелт, пристигат в Ялта с напълно различни концепции, но с еднаква готовност за отстъпки пред Сталин, дори когато тези отстъпки очевидно противоречат на принципите, заради които се води войната. Основната задача, която Чърчил и Рузвелт би следвало да решат в Ялта – и то с всички средства – и политически, и военни – смята Бретхолц, – е да попречат на Сталин да смени Хитлер в борбата му срещу Европа и да парират ламтежа и завоевателния

натиск на СССР, както и да получат сигурни гаранции, че не принципът на насилието, което Сталин възплъщава, а принципът на свободата и правото, който Западът възвестява, трябва да са в основата на бъдещия мир.

Тази задача – пише Бретхолц, – Рузвелт и Чърчил не решиха в Ялта. Нещо повече – те дори не се опитаха да я решат.

След като добросъвестно изрежда обективните трудности пред Рузвелт и Чърчил, Бретхолц безпощадно посочва, че:

– *закостенялото им придържане към политически безсмислената формула на „безусловната капитулация“ на Германия,*

– *твърдоглавият им отказ да разговарят с германците, правещи всичко възможно да свалят Хитлер и с това да станат естествени съюзници на Запада,*

– *тяхното (на Рузвелт и Чърчил – б.м.) безразличие спрямо демократичните сили в Източна и Югоизточна Европа,*

– *тяхното упорство в крайна сметка да спасят на всяка цена военния си съюз със Съветска Русия.....са безспорно доказателство, „че демократичните лидери не бяха осъзнали историческата си задача или пък, което е по-лошо – не са били дорасли до нея.“* Същността на скалъпената от Рузвелт, Чърчил и Сталин формула в Ялта – пише Бретхолц, – се състоеше в това, че в „освободените страни“ на Европа всички партии и организации, които по едни или други причини не бяха предварително дамгосани като „фашистки“ – последното ще рече комунисти, социалисти, селски партии, профсъюзи и тем подобни – би следвало да бъдат включени на широка основа в едно временно правителство.

Двете страни, в които трите „велики“ незабавно изпробваха своята магическа формула от Ялта бяха Полша и Югославия – безмилостно продължава Бретхолц и уточнява, че и Полша, и Югославия по онова време разполагат с по две правителства.

За Полша това са прозападното антикомунистическо правителство в изгнание начело с Миколайчик в Лондон и комунистическото, скалъ-

Конференцията в Ялта, 1945 г.

пено от емигранти в Москва, привременно правителство в Люблин начело с Биерут.

За Югославия това са кралското правителство в изгнание начело със Субашич в Лондон и комунистическото правителство на Тито в Белград. Придържайки се към своята съвместна „освободителна декларация“ – пише немският журналист, – Рузвелт, Чърчил и Сталин „решиха“ в Ялта полския и югославския въпрос, оповестявайки, че както двете полски, така и двете югославски правителства следва да се обединят в принудителен брак, без да си дават сметка за абсурдността на натрапеното съжителство. Бретхолц напомня, че само 40 дни след Ялта Съветският съюз извършва първото си „прегрешение“ срещу духа и буквата на „Декларацията за освобождение на европейските народи“ и чрез насилствен акт против волята на краля и народа налага комунистически режим в Румъния, без да се консултира с представителите на Великобритания и САЩ.

„Аз получих в Ялта всичко, което исках, и не заплатих за него твърде скъпо“ – заявява Рузвелт на сътрудниците си по обратния път към САЩ. В действителност, контрира Бретхолц, – малкото, което президентът на САЩ бе получил в Ялта, го заплати с участието на стотици милиони европейци, които предаде на Съветския съюз.

Даниела Горчева

Използвана литература:

*Волфганг Бретхолц. „Видях сгромоляването им“, София, 1994 г.

**Сведенията на Бретхолц се потвърждават и от спомените на Константин Муравиев, издадени през 1992 г. в София, както и от други източници.

*** Поля Мешкова, Диню Шарланов. „Българската гилотина. Тайните механизми на народния съд“. София, 1994 г.

**** Дянко Марков. Комунистическата „съпротива“ и „народният съд“ по време на Втората световна война. Сборник „Памет за утре. Международно осъждане на комунизма.“ София, 2004 г.

*****Ирина Недева. „Мисия Париж. Разговори с Евгений Силянов“, София, 2007 г.

Бегликташ

Като екскурзовод поне две десетилетия в края на миналия век сновях по нашето Черноморие, на север и на юг, преподавал съм и екскурзоводство, та затуй си мислех, че нашите морски брегове нямат тайни за мен. Оказа се, че съм се лъгал. И то заради бай Тошо. Да, правешкият хитрец си бе заградил огромни пространства от Странджа и пясъчните ивици под Аркутино, и така бе скрил за нас, простосмъртните, един от най-изумителните паметници на сакралната тракийска култура у нас – светилище, наречено Бегликташ.

Случи се често да чувам от моите близки и приятели това име, любопитството ми бе силно провокирано и от възторжените описания на видяното, така че при първа възможност, яхнахме с брат ми старата Жигула, жените ни спретнаха сандвичи, наляха кафе в термуса и хайде на юг, към Приморско! Минахме през за мен вече неузнаваемото някогашно село, сега градче и известно най-вече като лятна чешка колония, и водени от табели, спряхме на няколко километра от него на импровизиран паркинг. Оттам за десетина минути по горски път от кафява глина стигнахме до огромна поляна, пред входа на която в малка дървена барачка купихме за скромна цена билети, връчиха ни и някакъв текст и вече можехме да се запознаем отблизо с мечтаното тракийско чудо. Всъщност, Бегликташ е само пращинка от огромното културно-историческо наследство, което крие в пазвите си Странджа – най-загадъчната, най-девствената планина на България, обявена за природен парк-резерват.

Тук почти без прекъсване се редуват културни пластове от енеолита и бронзовата епоха, тракийската мегалитна култура, античността, средновековието, българското Възраждане, до най-новата ни история. Опорен момент в развитието на територията е епохата на одриско-сапийската династия, когато Бизия (днешният град Виза в Турция) става столица на Одриското царство. Към периода на Бизийската култура – I в. пр. Хр., се отнасят множество могилни некрополи и самостоятелни гробници, от които и куполната гробница-светилище в местността „Мишкова нива“. Уникални също са и потъналите селища, обекти с морски произход в заливите на Варвара, Ахтопол, Синеморец, Силистар и северно от устието на р. Резовска, които са пряко доказателство за развита тракийска цивилизация с активно мореплаване, корабостроене, икономически и търговски връзки, далеч преди гръцката колонизация. Днес в границите на парка са описани над 450 паметника, от които 20

долмена, 24 могилни некропола, 11 самостоятелни надгробни могили, 2 уникални куполни гробници, 13 антични средновековни селища, 17 крепости, древни пътища, 83 параклиса и едно историческо място от национално значение – местността „Петрова нива“. Една значителна част от тези паметници са свързани с развитото през античността до наши дни рударство, за което свидетелстват множеството рупи. На територията на парка има и 280 архитектурни и художествени паметника на културата, от които 18 църкви, 268 възрожденски къщи и 4 исторически паметника, свидетелстващи за Илинденско-Преображенското въстание. Бегликташ или Беглик Таш представлява естествен скален ансамбъл от сиенитни блокове с различни размери и форма, образувани в резултат от сферичното изветряне на скалите и същевременно е едно най-големите древнотракийски мегалитни светилища на територията на България. Социализирането на Светилището като обект за културен

туризъм започва едва през 2003 година. Достъпът до мястото през 70-те и 80-те години на XX в. е бил невъзможен, тъй като, както вече отбелязах, теренът е влизал в границите на ловната резиденция „Перла“, използвана от Тодор Живков и УБО. Археологическите проучвания на обекта започват едва през 2001 г. и са ръководени от българските археолози Цоня Дражева и Димитър Недев.

Топонимът „Беглик таш“ идва от турски език, като „бегл к“ означава „данък в натура за феодалния владетел в Османската империя“, а „таш“ – камък. Преди Освобождението на България от османска власт, българските пастири от околните Странджански села плащали данъците си във вид на добитък. Животните са били отвеждани в местността, където на големите камъни властите „събирали данъка“. Според екипа от археолози, извършил сондажите на светилището, по намерените находки (керамика, римски монети, животински кости) – най-ранните артефакти датират от V – VII в. пр. Хр., а тези от по-късни епохи от II – IV в. пр. Хр. до IV в. сл. Хр. Цоня Дражева предполага, че светилището е функционирало без прекъсване близо 2000 години – от XV в. пр. Хр. до IV в., когато дейността му вероятно е прекратена от настъпващото Християнство.

Обектът е разположен на най-високата част на Маслен нос, издаден в морето между залива „Св. Параскева“ и залива „Зигра“. Целият мегалитен комплекс е разположен на площ от 12 дка. Проучената част от светилището се състои от централна част и два кръга от по-малки структури около нея с обща площ около 6 дка. Големите скални валуни са частично обработени от човешка ръка и подредени в уникални конфигурации. В плоските скали са изсечени каменни кръгове, ямки, вани и стъпки. Жилищната сграда и култовите огнища допълват доказателствата за човешка дейност на мястото. Учените са установили, че Бегликташ е изграден от тракийското племе на скриммианите, които населяват този регион от Странджа в древността и имат славата на едни от най-добрите металурзи в преде-

лите на Древна Тракия. През второто хилядолетие пр. Хр. (но вероятно и много по-рано) тракийското племе на скриммианите подреждат някои от скалните късове, за да съградят своеобразно сакрално пространство, посветено на Богинята Майка и нейния син – Бога Слънце (Загрей/Аполон/Дионис). Много от големите мегалитни валуни са с тегло до около 100 тона. В подредените мегалитни конфигурации те имат точно определено място и са подчинени на специфична символика. За съвременния посетител символиката едва ли има някакво значение. Силата на въздействието е необяснима, разхождаш се из огромните каменни масиви и чувстваш странен прилив на енергия и спокойствие. Държим брошурата, спираме се, четем, сравняваме, умуваме, а Татяна снима ли снима. Браво на археолозите, изработили са чудесен общ план за разположението на обектите в светилището, а тяхното предназначение е отбелязано с номера за улеснение. Ето как е поднесен този план: вход, брачно ложе, жертвеник, трон – мястото е заемано от Върховния жрец; менхирът с издълбана стъпка на Бога Слънце, Свещена площадка, Стъпката на Богинята Майка, Плеяди, Посечен камък; Апостол Таш (сърцевидния камък), Слънчев часовник – мегалитната композиция се състои от 16 обли камъка, Главен долмен

(свещена пещера утроба). Следва Лабиринтът, в който според археолозите са се изпълнявали Орфически обреди. Според откритите досега археологически находки се смята, че светилището е съградено през 14 век пр. н. е. и функционира до 5 в. сл. Хр. Теменос (Къщата на оракула) – древната сграда е обитавана от жреческото съсловие.

Бегликташ е посещаван често по времето на лятното слънцестоеене, когато първите слънчеви лъчи преминават, оплождайки Утробата на Земята. Според Алексей Шадрин – президент на Международната асоциация по регресивна терапия за професионалисти – Бегликташ е бил един от важните духовни центрове на „атлантидите“, а според една от популярните сред иманяриите легенди – в района на светилището е скрито съкровището на Вълчан войвода.

Предположения, легенди, наименования и подробности около окултните традиции на траките, които едва се запомнят. Това, което остава след посещението на Бегликташ, както вече споменах, е притокът на магическа, положителна енергия и лекота. Заслугата навярно е непосредствената близост на морето и обкръжението на поляните и рехавите буквите гори на Странджа.

Васил Самоковлиев

Паметник на кирилицата е издигнат в Плиска от арменския бизнесмен Карен Александян.

Културно-историческият комплекс е посветен и на 1150 години от покръстването на българите. „Плиска е родина на кирилицата и е редно в града да има паметник на тази азбука. Аз го наричам „завръщане в родината“ – коментира Карен Александян. В „Дворецът на кирилицата“ се намират всичките 30 букви от българската азбука. Те са ръчно изработени от камъка туф в Армения от 12 майстори, под ръководството на известния в Европа скулптор Рубен Налбандян. Над тях се издига огромен 12-метров метален кръст, в основата на който са триметровите фигури на създателите на азбуката – братята Кирил и Методий. Срещу тях е покръстителят на българите – цар Борис Първи. Автор на двете скулптурни композиции е Бехчет Данаджъ. В „Дворецът на кирилицата“ е построен и параклис на българския владетел. А постоянна експозиция от картини представя покръстването на българите. Автори на платната са трима известни художници – Иван Узунов, Михаела Михайлова и Валентин Голешев.

В монголската столица Улан Батор бе открит първият по рода си Паметник на кирилицата в Монголия.

Това стана на 11 май по време на държавното посещение на президента Росен Плевнелиев. Монумент-

ътът с букви от славянската азбука бе издигнат в двора на 118-то училище в монголската столица и бе открит в присъствието на монголския министър на културата, посланика на Монголия в София, преподаватели и възпитаници на училището.

„Тук най-ясно си даваме сметка за величието на делото на светите равноапостоли Кирил и Методий и на техните ученици – единадесет века след създаването си, кирилицата продължава да се използва от над 300 милиона души от Далечния Изток през Монголия до сърцето на Европа“, каза българският държавен глава.

„Нашата азбука днес носи светлина и познание за повече от 50 народа... Ние, българите, се гордеем, защото считаме за наш ценен принос запазването на делото на светите братя Кирил и Методий и разпространяването на кирилицата по света“, подчерта Росен Плевнелиев.

На 2 май православната църква чества паметта на Свети цар Борис Покръстител, а България – 1150 години от Покръстването.

По повод празника на територията на Варненска и Великопреславска епархия на 2-ри и 3-ти май се проведеха тържествени чествания. Кулминацията им бе Божествена света литургия, отслужена в голямата базилика на старата българска столица Плиска, проведена от Българския патриарх Неофит в съслужение с митрополитите на Българската

православна църква и гости от поместни православни църкви. Високи църковни отличия бяха присъдени на премиера Бойко Борисов, Симеон Сакскобургготски и Емил Велинов – директор на Дирекция „Вероизповедания“ към Министерския съвет. Вечерта се проведе концерт във Варненската опера. Честванията завършиха с Тържествена света литургия на 3 май, отслужена от митрополит Йоан в катедралния храм „Св. Успение Богородично“.

Българският филм „Потъването на Созопол“ на Костадин Бонев спечели наградата за най-добър чуждестранен филм на Нюйоркския кинофестивал,

където беше номиниран в още 6 категории (за режисура, операторско майсторство, главни роли – мъжка и женска (Деян Донков и Снежина Петрова) и в двете категории за поддържащи роли). Филмът е създаден по роман на Ина Вълчанова и разказва историята на 50-годишен архитект, който се отправя към черноморския град в компанията на 10 бутилки водка и без други планове за бъдещето. Във филма участват още Стефан Вълдобрев Джийсън Брад Люис, Леонид Йовчев, Веселин Мезеклиев, Мирослава Гоговска, Петя Силянова, Биляна Казакова, Жорета Николова, музикантът Васил Гюров и други известни имена от българското кино и театър.

Българските програмисти водят класация за най-добра репутация в световен мащаб, показва анализ на американската медия VentureBeat.

Проучването се базира на 3,5 милиона потребители до януари 2015, посетили сайта Stack Overflow, като по-детайлно са анализирани профили на топ 14,898 потребители. България е на челна позиция с репутация 33 649, следвана от Перу – с 24 809 и Сингапур с 22 360. САЩ се нарежда едва на 15-о място. VentureBeat прави и класация на страните в световен мащаб, които прехвърлят прага от 5,000 рейтинг. България има само 40 потребители с над 5000 репутация, но техният общ резултат прави страната с най-висока средна репутация в света. Програмисти с репутация 5000 или повече се считат за изключително високо ниво на постижение. Нова Зеландия и Швеция печелят класацията на нациите с най-висок ранг потребители на глава от населението. Англия, Израел и Австралия допълват списъка на топ 5 страни.

България заема 43-о място в световно изследване на училищните знания,

съставено от аналитичния център на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). Страните от Балканите са от 40 до 44 място както следва: Гърция, Турция, Сърбия, България, Румъния. Черна гора се нарежда на 56-а позиция, следвана от Албания на 63-а и Македония на 65-а. На челните позиции в световен мащаб са Сингапур и Хонконг. Най-добре от европейските страни са се представили учениците от Финландия, Естония, Швейцария и Холандия, които заемат от 6-о до 9-о място. САЩ са на 28-а позиция заедно с Италия.

България е на дъното по иновации сред страните-членки на Европейския съюз –

показва ежегодният анализ на ЕС в тази сфера. Тя е на предпоследно място пред Румъния и след Латвия, като нивото на иновации е с над 50% под средното за ЕС. Лидер и тази година е Швеция, следвана от Дания, Финландия и Германия. Анализът на

ЕС отбелязва, че нивото на иновации се повишава в 15 държави и се понижава в други 13. За последните осем години най-бърз ръст на иновациите показват Латвия, България и Малта. ЕС отличава България като една от страните, които все по-добре защитават идеите си чрез патенти, запазени марки.

Снимка на Ясен Георгиев от нощен Боровец, озаглавена „Winter dream“ („Зимна мечта“), спечели в престижния фотографски конкурс Sony World Photography Awards в категория „Туризъм“.

Тя беше избрана измежду 80 хиляди фотографии от цял свят. Георгиев живее във Варна и учи в Медицинския университет. Снимките победители от всички десет категории бяха показани на изложба в лондонската „Съмърсет хаус“ от 24 април до 10 май.

Национално представително изследване, направено от УНИЦЕФ показва, че в България има 167 670 млади хора, които не са заети и не участват в никаква форма на обучение.

26 650 от тях са на възраст 15–18 г. и 141 020 на възраст 19–24 г. По данни на НСИ в края на 2013 г. у нас има 751 900 души на възраст между 15 и 24 години. Младежите, които нито учат, нито работят, нито се обучават (NEETs), са третата по размер група – около 22%, като малка част от тях са заети с отглеждане на деца (социално майчинство). Всеки пети от младите хора на тази възраст е студент.

Резултатите от проучването сочат, че делът на NEETs сред младите в училищна възраст (15–18 г.) е малко под 11%, а сред по-големите (между 19 и 24 г.) достига 28%

Светът на министрите на Европейския съюз на свое редовно заседание в Брюксел през май утвърди официално Пловдив и италианския град Матера за Европейски столици на културата през 2019 година.

На срещата присъства кметът на Пловдив Иван Тотев, който подчерта, че титлата е признание за града

и шанс за цяла България да излезе на преден план на културната карта на Европа. Кандидатурата на Пловдив бе одобрена през септември миналата година от международно жури. Пловдив участва в надпреварата с проекта „Заедно“, който обединява хора от различни поколения, етноси, вероизповедания, с различни професии и единна визия за културното развитие на града и целия Южен централен район на България. За домакинството си на Европейска столица на културата Пловдив ще получи от държавата 20 млн. лв. поетапно.

Абонамент

Интересува ли ви животът на българите в Чехия, България и в целия свят?

Абонирайте се за списание „Българи“, подкрепете своето българско списание! „Българи“ е едно от най-представителните списания на българската общност.

Годишният абонамент за 6 броя е само 180 Kč. Почтенските услуги поема сдружение „Възраждане“. Средствата можете да изпратите на сметката на сдружението 1962160309/0800 или по пощата на адрес: o.s. Vazraždane, Vocelova 3, 120 00 Praha 2.

Обадете ни се на GSM 777 196 322 или ни пишете на e-mail bulgari@atlas.cz

За контакти:

o.s. Vazraždane
Vocelova 602/3, 120 00 Praha 2
Тел.: +420 777 196 322
bulgari@atlas.cz, www.bulgari.eu

Българи брой 1/2015

Издател:

Гражданско сдружение „Възраждане“,
Americká 28, 120 00 Praha 2

Адрес на редакцията:
Vocelova 3, 120 00 Praha 2

„Българи“ излиза с финансовата подкрепа на Министерството на културата на Чешката република

Регистрационен номер в Министерството на културата на Чешката република: E 13282

Главен редактор:

Мария Захариева

Редакционен екип:

Красимира Мархочева, Васил Самоковлиев

Сътрудници:

Снежана Таскова, Пламен Тотев, Стефан Кисьов, Даниела Горчева, Татяна Борисова, Минка Генчева, Катерина Ненкова, Луиза Станева, Сирма Зидаро-Коунова, Леда Аврамова, Златна Костова, Румяна Кирилова и Галина Тодорова

Дизайн: „Макс“ студио

Година 12, брой 1/2015

e-mail: bulgari@atlas.cz
www.bulgari.eu

Печат: Tiskárna Libertas, a.s.
Дадено за печат: 23. 5. 2015

Цена: 30 крони

Годишен абонамент: 180 крони

Всички права запазени

Това издание или отделни негови части не могат да бъдат размножавани, публикувани и/или предавани по електронен, механичен, фотокопирен или друг начин, както и въведени в информационни системи, включително компютърни, без изрично писмено съгласие от издателя – Vazraždane

Bulgari

Periodikum bulharske menšiny v České republice
Časopis je vydáván s finanční podporou Ministerstva kultury České republiky

Bulgari 1/2015

Adresa redakce a tel. spojení:

Vocelova 3, 120 00 Praha 2
221 419 838, 777 196 322
bulgari@atlas.cz, www.bulgari.eu

Ročník XII

Periodicita: 6

Náklad: 600 výtisků

Místo vydávání: Praha

Číslo vydání: 1/2015

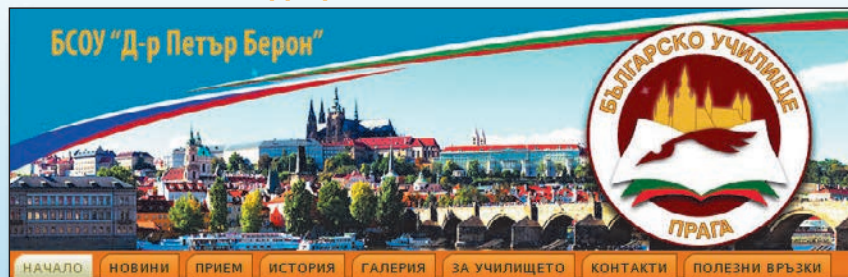
Den vydání: 30. 5. 2015

Evidenční číslo: MK ČR 13282

Vydavatel: Vazraždane, Americká 28
120 00 Praha 2, IČO 26544229

Посетете интернет страницата на гражданско сдружение „Възраждане“ и на списание „Българи“
www.bulgari.eu Facebook: [Bulgari Vazrazhdane](https://www.facebook.com/BulgariVazrazhdane)

БЪЛГАРСКО УЧИЛИЩЕ „Д-р Петър Берон“ – ПРАГА ШАНС ЗА ВАШИТЕ ДЕЦА

www.bgschool.eu

Сдружение „Възраждане“

Великден

в Дома на националните общности в Прага

Снимки: VANIA IMAGES и Мария Захариева

Съботно - неделно училище „Възраждане“

- Прием на деца и ученици за новата
2015/2016 учебна година:**
- детска градина и предучилищна група,
– на начален етап,
 - вокално-танцова група „Орфей“.

Адрес: Дом на националните общности
„Воцелова“ 3, Прага 2
Спирка на метро и трамвай: I. P. Pavlova
Контакти: balgari@atlas.cz, tel.: – 777 196 322

